



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Dubium III. De distinctione peccatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

tiâ simplici esset periculum pollutionis, fore mortale non resistere magis; rationem dat l. 9. de Matr. d. 45. n. 25. , quia tenetur homo sub mortali auferre causas notabiliter ad pollutionem concurrentes, qualis est delectatio venerea; pro quo citat *Silvestrum* dicentem esse mortale præviso eo periculo repidè resistere, adeoque teneri voluntatem se habere ferventiùs, ut causam illam pollutionis avertat: similiter *Castrop.* n. 4. dicit debere abesse periculum pollutionis, sed rectè addit hoc non carere difficultate, eò quòd permittere causam pollutionis à natura provientem non sit esse illius causam: loquuntur autem de motibus naturaliter ortis, non item si ab extrinseco, v. g. à tangente excitarentur, foret enim mortale habere se permisivè ad tales motus seu tactus.

DUBIUM III.

De distinctione peccatorum.

ARTICULUS I.

Quæ peccata distinguantur specie.

REsp. Peccata, quoad materiale sive entitatem positivam specie distinguuntur ex objectis formalibus & circumstantiis speciem variantibus, quatenus ex objecti formalis rationem habent. Quoad formale autem, proximè distinguuntur ab oppositis formis, sive re et ordine virtutis, quâ privant; remotè autem & fundamentaliter, ex objectis, *Tann. d. 4. de pec. d. 1. q. 1.* Ratio primæ partis est, quia omnes actus
113.
 Specie

»specie distinguuntur ex objectis, peccata autem
 »quoad materiale, dicunt ipsos actus. Ratio
 »cundæ partis, quia privationes proximè disti-
 »nguuntur specie ex formis, quibus privantur;
 »peccata formaliter sunt privationes rectitudi-
 »num oppositarum. Ratio tertiæ partis, quia
 »rectitudo virtutis specificatur proximè ex ob-
 »jecto, ergo privatio rectitudinis ex eodem ratio-
 »ne. Ex quibus resolves:
 » Peccata specie differunt, non tantum quæ
 »versus virtutibus, sed etiam quæ eidem oppo-
 »nuntur extremè; ut prodigalitas, & avaritia
 »vel ratione diversæ difformitatis, id est, quæ
 »adeo diversâ ratione & malitiâ ejusdem virtutis
 »materiam attingunt, ut quantum est ex
 »tura ejusdem peccati, non sit eadem facilitas
 »moraliter loquendo, neque propensio utrumque
 »que peccatum committendi; qualia sunt homici-
 »cidium, furtum, adulterium, detractio.

A D D E N D A.

114. Q. 22. An omnia peccata sint equalia. R. Neg-
 tive: & hoc est de fide contra Stoicos, Jovianum
 & quosdam novatores. Probat 1. ex Scri-
 ptura, nam Deuter. 25. dicitur, pro mensura peccati
 erit & plagarum modus. Jerem. 7. Peccatum op-
 rari sunt majus, quam PP. eorum. Thren. 4. Ma-
 jor effecta est iniquitas filie populi mei peccato Sodom-
 rum. Joannis 19. dicit Christus Pilato, qui me tra-
 didit tibi, majus peccatum habet, ergo unum pec-
 catum est majus altero. 2. Ex SS. PP., quos ma-
 gno numero adducit Bellarm. de amiss. gratiæ
 c. 5. & seqq. 3. Ratione, quia cuius evidens est
 majus malum esse, v. g. injustè occidere homi-
 nem.

nem quàm percutere , auferre mille ducatos quàm nummum , blasphemare Deum quàm officiosè mentiri &c.

Obji. 1. Peccatum est transgressio legis , sed transgressio legis est indivisibilis , quia habet se uti transgressio lineæ , quæ non potest magis & minùs pertransiri. *2.* Ratio peccati consistit in hoc , quòd aliquid illicitè fiat , sed hæc ratio etiam consistit in indivisibili , & invenitur in omni peccato , ergo. *3.* Ita se habet malitia respectu actuum voluntatis , sicuti falsitas respectu actuum intellectus , sed unus actus intellectus non est falsior altero , ergo nec unus actus voluntatis est pejor altero. *R. ad 1. n. min.* , quàmvis enim linea ipsa non possit magis & minùs pertransiri , potest tamen magis & minùs recedi à linea , quæ pertransitur ; & sic etiam unum peccatum magis vel minùs recedit à lege. *Ad 2.* Ratio generica peccati consistit in hoc , quòd aliquid illicitè fiat , specifica autem , in qua dicimus esse inæqualitatem , plus dicit , uti patebit ex dicendis. *Ad 3.* Si sermo sit de propositione habente plura objecta , n. min. , tum enim potest una esse falsior quàm altera : de cætero falsa est major , & disparitas est , quòd propositio sit per hoc vera vel falsa , quòd objectum ita sit vel non sit ita , uti enunciatur , objectum autem non potest magis esse vel non esse , quàm re ipsa sit : tale nihil est pro moralitate , quæ in actum refunditur major aut minor , prout objectum est magis aut minùs in se malum , uti constabit ex jam dicendis. Vide etiam dicenda à n. 184.

Q. 23. Unde desumatur inæqualitas peccatorum. 115.

§. 1.

§. 1. Ex variis capitibus desumitur, ut in
 S. Th. 1. 2. q. 73. a. 3. & seqq. 1. Ex materia,
 major est vel minor; & ita furtum ducati est
 jus quàm nummi. 2. Ex majori vel minori
 formitate cum natura rationali, sic à recta ra-
 tione magis discordat occidere patrem suum quàm
 alium hominem. 3. Ex oppositione cum vir-
 tute digniore. Porro ordo dignitatis in virtutibus
 videtur esse hic, ut præcedant Theologicae, scilicet
 inter has, Caritas; tunc Fides, tunc Spes. Deinde
 morales sunt religio & poenitentia: inter
 quas morales, prudentia, justitia, fortitudo,
 temperantia: & simili ordine procedunt vir-
 tutes sub his contentæ. 4. Ex modo, quo peccata
 opponuntur eidem virtuti, nam oppositio
 contraria hinc peior est, quàm oppositio privata
 hinc odium Dei est gravius peccatum, quàm
 neglectus amoris præcepti; Item peius est afflic-
 tione affligere quàm non juvare: Similiter quàm
 duo peccata eidem virtuti opponuntur, unum
 per defectum, alterum per excessum, ut avari-
 tia & prodigalitas opponuntur liberalitati; pus-
 illanimitas & audacia fortitudini; illud pro-
 tum censetur gravius, quod virtuti est magis
 dissimile, & hominem reddit magis indispo-
 situm ad illam, hinc avaritia & pusillanimitas
 sunt graviora peccata quàm prodigalitas & au-
 dacia, quia priora magis distant & remouent
 virtutibus. 5. Ex lege magis vel minus obliga-
 te, sic comestio pomi in Adamo fuit peior quàm
 nunc comestio carnis die vetito, aut quàm obli-
 gata comestio porcinae apud Judæos; & universali-
 ter, potest res etiam de se minus bona severius
 præcipi tanquam magis utilis vel necessaria.

certos fines. 6. Ex majori vel minori opposicione ad finem legis, sic legere totum librum hæreticum est gravius quàm legere paginam, quia legere totum est conjunctum cum majori periculo perversionis. 7. Ex majori vel minori facilitate vincendi, hinc dicit S. Th. a. 9. peccata spiritualia, v. g. superbiam, esse graviora quàm carnalia, quamvis hæc magis infament, quia ob innatam concupiscentiam minùs resistere possumus carnalibus; hinc etiam peccata, quæ fiunt ex metu vel violentia, sunt minùs gravia. 8. Ex majori vel minori cognitione malitiæ vel motivi retrahentis, cum qua peccatur: Item ex majori vel minori intensione actûs voluntatis, quo peccatur: Item ex majore vel minore duratione peccati; sic enim invidia ad diem durans est gravior quàm durans ad horam, quia si malum est incipere, pejus est continuare. 9. Ex fine peccati, qui magis vel minùs est malus; sic magis peccat, qui furatur, ut se inebriet, quàm ut moderatè bibat. 10. Ex majore vel minore nocumento, quod inferitur: Item ex majore vel minore bono, quod tollitur, sic qui tollit famam, graviùs peccat, quàm qui fortunas. 11. Ex conditione personæ, contra quam peccatur, sic gravius est odisse Deum quàm hominem. 12. Ex conditione subjecti, quod peccat, sic peccatum in benefactorem commissum censetur indignius, quia subjectum ob acceptas gratias magis obligabatur colere. 13. Ex quibuscunque aliis circumstantiis, ob quas in æstimatione morali censetur minui vel augeri malitia.

§. 2. Ut judicari possit de majori gravitate hujus vel illius peccati, propter oppositionem cum

VIR-

virtute digniore vel minùs digna, debent inter
 comparari peccata commissionis, v. g. hæresis
 cum adulterio, & rectè dicimus hæresin esse gra-
 viorem, quia opponitur fidei, adulterium
 iustitiæ, quæ est virtus minùs digna quàm
 fides: E contra si commissio comparatur cu-
 ommissione, v. g. adulterium cum ommissione
 præcepta hinc & nunc, adulterium erit gravius
 quamvis illa ommissio sit contra fidem, quæ
 dignior. Similiter fieri potest, ut vitium con-
 nobiliorem virtutē sit minùs dissonum ratio-
 vel minùs prohibitum, quàm vitium contra
 tutem minùs nobilem, sic mendacium, quod
 contra veracitatem, est minus peccatum, quàm
 ebrietas, quæ est contra temperantiam, quàm
 veracitas sit nobilior quàm temperantia: Item
 borare die festo est minùs peccatum, quàm oc-
 dere hominem, quamvis prius sit contra religio-
 nem, quæ est dignior, quàm iustitia; & idem
 de aliis: Hoc tamen universaliter verum est
 quod summum peccatum contra virtutem
 nobiliorem sit gravius, quàm summum peccatum
 contra virtutem minùs nobilem, & hoc sufficit
 ut peccatum dicatur desumere gravitatē ma-
 iorem ab oppositione cum nobiliore virtute,
 rectè notat *Aversa* q. 73. l. 2.

317. §. 3. Quando hinc dicimus aliquod peccatum
 esse ex hoc vel illo majus altero, hoc intelligi
 dum est, si reliqua sint paria, nam fieri potest
 peccatum ex objecto & genere suo gravius
 unde habeat tantum æqualem aut etiam mino-
 rem malitiam; sic blasphemia est gravior quàm
 homicidium, potest tamen fieri ex passione,
 ut sit quidem mortalis, attamen minor

fensa, quàm homicidium plenè deliberatum, uti rectè S. Th. Suar. Arr. & alii communiter cum Compt. d. 103. s. 6. contra Durand. Vusq. & alios: Ratio est, quia sicuti difficillima mortificatio gulæ est Deo gratior quàm una genuflexio, quamvis hæc, utpote actus religionis, sit ex objecto melior, quàm actus temperantiæ, quæ est inferior virtus, ita poterit peccatum contra inferiorem virtutem propter alias circumstantias habere malitiam in se graviolem; & ratio utriusque à priori est, quia bonitas vel malitia non tantùm desumitur ex ratione generica objecti, sed etiam ex multis aliis, ratione quorum potest haberi excessus; nec inde sequitur, quòd species inferior attingat superiorem, nam manet, quòd blasphemia ex se & secundùm speciem sit gravior, cum quo stat, quòd homicidium possit esse gravius ratione aliorum, quæ in homicidio malitiam aggravant & in blasphemia minuant. Similia quoque sunt in physicis, nam folium arboris, cum sit vivens, est ex genere suo perfectius aliquid, quàm Sol, qui non vivit, cum quo tamen stat, quòd Sol sit simpliciter perfectior folio arboris: Consequenter dicendum est, quòd non possit dari regula universalis, ex qua sciamus, an hoc peccatum in individuo sit gravius altero necne, sed hoc esse definiendum ex complexione omnium eorum, ex quibus aggravari potest vel minui malitia.

Q. 24 Quid præterea circa distinctionem specificam peccatorum sit addendum. R. seqq.

118.

S. 1. Species, in genere, est completa essentia rei, sive, est hoc, quod res secundùm se totam est: hinc distingui specie, est distingui in aliquo

Tom. V.

H

essen-

essentia, quod notabiliter differat, five sit di-
mille aliis : sic homo & brutum distinguuntur
specie, quia distinguuntur in rationali & in-
rationali, quæ notabiliter differunt, & quoniam
primum essentialiter convenit homini, alteri
bruto: ubi è contrà Petrus & Paulus non disti-
guuntur specie, quia in nullo essentiali sic dif-
ferunt, nam sunt similes in animali & rationali
quæ sunt tota eorum essentia; numero tam
distinguuntur, quia non sunt unum & idem
animal rationale, sed faciunt numerum, & sunt
duo.

119. §. 1. Perinde est, five quærat, unde pec-
specificentur, five quærat, unde accipiant
am diversitatem specificam, nam specificatur
accipere suam speciem, & sic distingui ab omni
alio, specificare autem est alteri quasi dare suam
speciem, & facere distingui ab omni alio, &
quævis res specificatur intrinsecè per sua præ-
dicata, per quæ intrinsecè constituitur & disti-
guitur, prædicata autem illa dicuntur intrinsecè
specificare rem, quia intrinsecè constituitur
distinguunt: Similiter specificari extrinsecè
respicere & accipere sua prædicata per respectum
ad aliquid, specificare autem extrinsecè, est
respicere, & sic terminando alterius respectum
quasi tribuere sua prædicata, sic visio nigri
visio albi sunt duo actus specie distincti, qui
intrinsecè specificantur per sua prædicata, quæ
sunt actio vitalis, sensatio externa & repræ-
sentatio albi vel nigri; & hæc prædicata intrinsecè
specificant ac distinguunt illas visiones, sed
visio albi extrinsecè specificatur ab objecto albo, quæ
per respectum ad album habet prædicatum

illud, quod sit representatio albi, per quod notabiliter differt à visione nigri, ideoque objectum album extrinsecè specificat illam visionem albi, quia terminando illum respectum facit notabiliter differre à visione nigri, & ita de aliis.

§. 3. Res aliquæ dici possunt distingui specie 110
 Logicâ, Physicâ, Metaphysicâ, Ethicâ vel Theologicâ, si nempe notabiliter differant in aliquo, quod ab illis consideratur: sic ad Logicam spectat considerare prædicabilia vel universalia, hinc animal, brutum, arbor, non distinguuntur hac specie Logicâ, quia omnia spectant ad primum prædicabile seu genus: E contra animal, homo, rationalis, risibilis, albus; differunt specie Logicâ, quia singula spectant ad diversum prædicabile. *Physica* considerat res secundum entitates, ex quibus à parte rei constant, hinc homo specie physicâ differt à bruto, quia homo includit animam rationalem, brutum irrationalem, quæ secundum entitates suas notabiliter differunt. *Metaphysica* considerat essentias secundum conceptus abstractos supponentes totam essentiam physicam, hinc homo distinguitur specie metaphysicâ à bruto, quia homo in suo conceptu dicit rationale, brutum irrationale. *Ethica* considerat, quid deceat naturam rationalem, hinc quæ notabiliter differunt secundum convenientiam vel disconvenientiam cum natura rationali, differunt specie ethicâ, seu, ut alii vocant, philosophicâ. *Theologica* considerat res secundum hoc, quod habent per respectum ad Deum vel divina, uti an placeant vel displiceant Deo, quomodo præcipiantur vel prohibeantur à Deo, an sint vel non sint materia Sacramenti à Deo in-

rituti &c. hinc si aliqua notabiliter differant
 uno horum, distinguuntur specie theologica
 hz duz species, ethica ac theologica, uno
 mine ab aliquibus vocantur species moralia
 autem non inquiritur in speciem logicam, phi-
 sicam aut metaphysicam actuum, qui sunt pe-
 cata, sed in speciem moralem, & pręcipuę the-
 logicam, seu in malitias notabiliter diversas,
 in ordine ad Confessionem specialiter disti-
 guendas, sive hz malitię infint uni actui, si
 pluribus; quęritur autem pręcipuę de spec-
 cativo extrinseco, unde nimirum & ex quo po-
 simus colligere, quod uni vel pluribus actibus
 infint malitię specie distinctę & specialiter
 plicandę in Confessione.

221. §. 4. Valde difficile est pro hoc invenire unam
 regulam, quę sit adęquata, id est, quę con-
 niat omni & soli distinctioni specificę, ita
 possimus dicere, ubicunque hęc regula inve-
 nitur, ibi est distinctio specifica peccatorum,
 ubicunque est distinctio specifica peccatorum
 ibi hęc regula invenitur, hinc AA. in diversis
 vias abierunt, nam 1. Aliqui pro regula ponunt
 si peccata mereantur pęnas notabiliter diversa
 tunc distinguuntur specie. 2. Alii cum *Gran.* dicunt
 considerandam esse difformitatem, quam actus
 peccati habet cum recta ratione, & tunc recu-
 rendum esse ad iudicium prudentum. 3. Alii
 cum *Carden. & Bonasperi* d. 2. n. 66. dicunt non
 posse absolutę & universaliter aliunde colligi
 quàm ex communi prudentum sensu & apprehen-
 sione. 4. Alii cum *Haunol.* c. 1. contrav. 6. di-
 cunt inde esse colligendum, si in aliquo sit spe-
 cialis ratio, cur prohibeatur: quod ut depre-
 hendatur

hendas, compara duo peccata inter se, v. g. furtum 100. ducatorum & furtum unius ducati, item furtum & homicidium, & quære ex te, si peccatum, quod ex illis duobus est gravius, esset licitum, foretne etiam alterum licitum? nempe, si furtum 100. ducatorum foret licitum, foretne etiam licitum furtum unius ducati? si homicidium esset licitum, foretne etiam furtum licitum? si affirmas, non distinguuntur specie, quia non supererit ratio prohibendi: si negas, distinguuntur specie, quia adhuc erit ratio specialis illud prohibendi. 5. Alii cum *Palav. d. 11. q. 1. a. 1. n. 5.*, cui ex parte consentit *Esparfa*, dicunt colligendum esse ex diversis dictaminibus conscientiz, quibus peccata opponuntur. 6. Alii cum *Valent. Becano, Bonas. Rhod. d. 1. q. 1. f. 2.*, si opponantur diversis specie virtutibus, aut saltem si habeant diversum modum oppositionis ad eandem virtutem. 7. Alii cum *S. Th. 1. 2. q. 72. a. 1.*, Thomistis & *Amico d. 18.* dicunt colligendum esse ex objecto, fine, circumstantiis & modo tendendi. 8. Alii cum *Scoto, Vasq Laym Castrop. Platel.*, ex diversitate legum seu præceptorum, quibus peccata opponuntur.

§. 5. Ex hoc, quod aliqua peccata mereantur 122.
etiam apud Deum pœnas notabiliter inæquales, non est certum signum, quod distinguantur specie, quia pœna debita furto centies mille ducatorum est notabiliter major, quàm pœna debita furto unius ducati, sicuti centum millia sunt notabiliter plùs, quàm unum, & tamen non est certum, quod ista duo peccata distinguantur specie, imò sententia opposita est longè communior. Similiter ex hoc, quod duo peccata

mereantur poenam æqualem, non sequitur
 ejusdem speciei, quia possunt duo peccata
 specie diversa esse æqualia in malitia, & consequenter
 mereri æqualem poenam, uti constat ex
 actis n. 117. Denique ex poenis malè inquiritur
 specifica distinctio, nam prius est species pec-
 cati, quàm respectus ad poenam, neque opus
 præcognosci poenam, ut incurratur malitia,
 ergo ex respectu ad poenam non rectè colligitur
 species.

123. §. 6. Ubi inveniuntur notabiliter diverse
 disconvenientiæ cum natura rationali, ibi sunt
 malitiæ specie distinctæ, & consequenter malitiæ
 quæ differunt specie ethicâ, etiam differunt
 specie Theologicâ, hæc tamen regula non est
 æquata. *Ratio 1. partis est*, quia malitia prohibetur
 à Deo, secundum disconvenientiam, quæ
 habet cum natura rationali, quæ exigit hoc
 illo modo prohiberi, prout in se major est
 minor, natura enim rationalis est participans
 quædam rationis divinæ, cui respondet lux
 eterna Dei, ergo ubi sunt malitiæ specie ethicâ
 distinctæ, rectè inferimus esse malitiæ specie The-
 logicâ distinctas. *Pars altera*, quod regula illa
 sit adæquata, patet, quia non conveniunt peccata
 ideo malis, quia prohibita sunt, dantur enim
 peccata specie distincta, quamvis de se non discon-
 veniant naturæ rationali, uti sunt labor sabbati
 die festo, comestio carnis die Veneris &c.

124. §. 7. Malè remittitur ad nudum iudicium
 prudentum pro scienda distinctioe speciei,
 quia prudentes ipsi dubitant, an in hoc vel
 actu sit multiplex malitia, nec tamen hi
 debent remittere ad alios prudentes, sed
 debent remittere ad alios prudentes, sed

regulas seu fundamenta, unde debeat judicari, quod in fit vel non in fit alia malitia specifica. *Nec juvat*, quod dicit *Bonæ-spei*, quod iudicium prudentum habeat suum fundamentum in fine legum moralium, nam hinc sequetur, quod ex fine legum debeat ultimò peti differentia specifica, atque ita hæc sententia relabatur in illam, de qua dicemus à n. 130. ; manetque explicandum, quandonam lex vel finis legis cæseri debeat notabiliter diversus.

§. 8. Ubi in peccatis reperitur ratio prohibendi notabiliter diversa, ibi sunt malitiæ speciei diversæ, & viceversâ, ubi sunt malitiæ speciei diversæ, ibi etiam reperitur diversa ratio prohibendi. *Probat*, quia ubi sunt tales diversæ rationes prohibendi, ibi etiam sunt, vel diversæ disconvenientiæ cum natura rationali, vel saltem diversæ leges propter diversam illam rationem prohibentes actum, ex utroque autem capite rectè infertur diversa specie malitia, ut constat, partim ex dictis n. 123., partim ex dicendis n. 129.; Hæc tamen regula, prout eam explicat *Haut.* relatus n. 121. non est adæquata, nam multa distinguuntur specie, in quibus secundum explicationem ipsius non videtur esse talis diversa ratio prohibendi, nam si liceret fornicatio cum consanguinea, secundum principia ipsius etiam liceret cum non consanguinea; si liceret pollutio, etiam liceret delectatio carnalis; si liceret desiderium turpe, etiam liceret delectatio morosa; si liceret per contumeliam imminuere famam præsentis, etiam liceret per detractionem imminuere famam absentis; si liceret rapere, etiam liceret furari; si liceret furtum

1250

mortale, etiam liceret veniale &c. & tamen omnia hæc peccata specie inter se distinguuntur. Quod si aliter velit applicari regulam illam, fingendo nempe unum peccatum esse impossibile & tum videndo, an adhuc esset ratio prohibendi alterum, jam minus valebit regula, nam si furtum duorum ducatorum esset impossibile adhuc esset prorsus eadem ratio, quæ nunc est prohibendi furtum unius ducati, & tamen, si eandem ipsam, furtum duorum & unius ducati non differunt specie. Licet autem regula explicetur, prout initio exposuimus, sicque videtur esse adæquata, tamen per eam necdum scimus, quandonam & unde colligi debeat, quod in his v. illis sit diversa ratio prohibendi, præsertim quoad illa, quæ ratione suâ non sunt mortalia, sed tantummodo ideo, quia prohibita sunt, unde necessarium est inquirere in aliam ulteriorem regulam.

126. §. 9. Peccata illa differunt specie, quæ sunt contra dictamina specie diversa, & viceversa quæ peccata sunt contra dictamina specie diversa, etiam differunt specie, uti patet, quia illa dictamina proxime participant moralitatem obiectivam, & refundunt moralitatem formalem in actus, quos imperant vel dirigunt: sed remanet quaestio, quandonam dictamina debeant dici specie diversa, hinc sola hæc regula non sufficit, servit tamen ad hoc, ut sciamus peccata sic esse confitenda, sicuti fuerunt dictamina, quando committebantur, tum enim est contracta talis malitia, qualis cognoscebatur, nec postea respectu ejusdem actus immutari potest.

127. §. 10. Si actus unus vel plures habeant oppositionem

fictionem cum diversis specie virtutibus, rectè arguimus esse in actibus vel actu illo unico diversas specie malitias, hæc tamen regula non est adæquata. Pars 1. explicatur, nam furtum rei sacræ est unus actus, qui habet oppositionem cum virtute iustitiæ, in quantum est violatio juris alieni; & cum virtute religionis, in quantum est violatio rei sacræ, hinc rectè arguimus in eo peccato esse duas specie malitias, nempe injustitiæ & sacrilegii. Ratio autem est, quia honestas virtutis est maxime conformis naturæ rationali, contra quam Deus prohibet agi per actum illi oppositum, ergo per talem actum contra eam agere, est agere difformiter à natura rationali & lege Dei, ergo ubi sic agitur contra diversam honestatem hujus & illius virtutis, est diversa difformitas à natura rationali & lege Dei, adeoque distincta specie malitia. Dixi, per actum oppositum, sive, qui fit contra honestatem virtutis, nam si fit tantum præter virtutem, uti omissio Missæ dis feriali, quæ tantum est contra consilium, & non est contra sed tantum præter virtutem religionis, quæ non obligat tum, sed tantum consulit, & per omissionem præteritur, ex tali neglectu virtutis non refunditur malitia peccati, uti patet. Pars altera, quod hæc regula non sit adæquata, etiam probatur, quia dantur peccata specie distincta, quæ opponuntur eidem virtuti, uti avaritia & prodigalitas liberalitati. Si dicas, opponi diverso modo, avaritiam per defectum, & prodigalitem per excessum, contra est, ergo non habetur præcisè ex oppositione ad diversas virtutes, nam illi ipsi duo diversi modi sunt circa eandem virtutem: deinde quamvis

modus sit diversus, hoc tamen est impertinens ad virtutem, nam eidem justitiæ eodem modo quantum ad justitiam pertinet, opponitur detestatio & judicium temerarium; item eidem caritati per excessum opponuntur desiderium morosa & delectatio circa pollutionem, item incontinentia & bestialitas; similiter eidem Charitati per defectum opponuntur mortale & veniale, tamen omnia illa peccata specie distinguuntur. Denique æquè obscurum manet, quando nempe li modi oppositionum debeant dici vel non dici notabiliter diversi, ergo.

128. §. 11. Si objectum vel modus tendendi ad peccaminosi sit notabiliter diversus in genere moris, rectè colligimus malitiam specie diversam inesse actui: & vice versâ, si malitia specie diversa in sit actui, hoc erit vel ratione objecti vel ratione modi tendendi notabiliter diversum in genere moris, adeoque hæc est una adæquata regula ad dignoscendam diversitatem specierum malitiarum. Pars 1. probatur, quia, improprie si objectum in genere moris sit notabiliter diversum, moralitas objectiva erit notabiliter diversa, ad hanc autem terminabitur actus adeoque in actum refundetur moralitas formalis notabiliter diversa & distinctæ speciei: unde si modus tendendi sit notabiliter diversus in genere moris, intrinsicè specificabit actum ratione malitiæ notabiliter diversæ in genere moris. Ratio utriusque à priori est, quia omnis actus vitalis est essentialis tendentis in objectum, & modus, quo actus in objectum tendit, etiam est essentialis actui, ut ex philosophia suppono, ergo sicuti omnis actus physicè spectatur

specificatur ab objecto & modo tendendi physice considerato, ita omnis actus in genere moris spectatus specificabitur ab objecto & modo tendendi in genere moris considerato. Pars altera etiam probatur, quia ubicunque in actu uno vel pluribus sunt diversæ speciei malitiæ, aut objecta sunt notabiliter diversa, à quibus diversæ malitiæ refundantur, aut si objecta non sint notabiliter diversa, diversitas specifica non potest aliunde haberi, quàm ex modo tendendi, quia quidquid præter modum tendendi specificat actum in genere moris, hoc constituit objectum in genere moris, sive illud se teneat ex parte peccantis, sive ex parte illius, contra quem peccatur, sive ex parte rei, circa quam peccatur, sive sit finis peccantis aut alia circumstantia objecti, sive sit etiam lex positiva vel diversus modus cognoscendi, cui substat objectum, hæc enim omnia faciunt objectum respectu operantis esse diversum in genere moris, communis enim & certa sententia est, inquit *Amicus* d. 14. n. 120., quòd ex nulla planè circumstantia, nequidem ex ipsamet intentione actus, possit refundi moralitas formalis in ratione virtutis vel vitii, nisi talis circumstantia præcognoscatur, quia quod non objicitur intellectui, nec objicitur vel imputari potest voluntati, adeoque objectum prout huic vel illi cognitioni substat, erit notabiliter diversum in genere moris, atque ita convenienter dici possit, quòd objectum sit specificativum extrinsecum adæquatum respectu omnium peccatorum speciei distinctorum, cur autem dicam specificationem partialiter sumi à modo tendendi, ratio hæc est, quia multi do-

genæ

cent duo peccata, v. g. duo desideria circa idem
 objectum carnis, eodem modo & cum iisdem
 circumstantiis representatum dari posse, quo-
 rum unum sit mortale alterum veniale, prae-
 ratione consensûs pleni aut semipleni ex parte
 modi diversi tendendi, quem habet voluntas
 quamvis ex parte intellectûs sit eadem profusa
 advertentia ad malitiam; quam sententiam pro-
 nunc admitto, in hac autem assignari non potest
 ullum specificativum diversum ex parte objecti
 ergo peccari debet ex modo, quo se applicat volun-
 tas vel tendit in objectum.

129. *Obi* Peccatum mortale & veniale, si sit
 circa eandem materiam, non distinguuntur spe-
 cie, ergo propter hoc male recurritur ad ma-
 dum tendendi, adeoque specificativum ad
 quatum malitiae erit solum objectum. Ita Dico-
 De poenit. d. 9. n. 173. Herinx d. 5. n. 44. R.
 controv. 6. & alii. R. Non distinguuntur specie
 physicâ, transeat; morali, & quidem theologica
 n., Ratio est, quia imprimis differunt notabiliter
 in ratione offensae & displicentiae respectu
 Dei, nam mortale est simpliciter offensa, ita dis-
 splicens Deo, ut tollat amicitiam, & sit punibile
 poenâ aeternâ; veniale autem est tantum secun-
 dum quid offensa, nec ita displicet Deo, ut tollat
 amicitiam, nec ratione suâ puniri potest poenâ
 aeternâ: Deinde notabiliter differunt in ordine
 ad Sacramenta, nam mortale est materia neces-
 saria Poenitentiae, veniale est libera; mortale im-
 pedit gratiam, quae est effectus Sacramenti, ve-
 niale non impedit &c., ergo differunt specie
 theologica.

130. §. 12. Ubi agitur contra leges formaliter di-
 versas

versas, ibi sunt plures specie malitiæ; & E contra ubi sunt plures specie malitiæ, ibi agitur contra leges formaliter diversas, adeoque hæc est altera regula adæquata pro dignoscenda diversa specie malitiarum. Pars 1. probatur, quia malitia actûs, ex essentia sua, est tendentia in legem, contra quam ponitur, & cui actus malus est difformis, ergo ubi sunt leges formaliter diversæ, erunt difformitates ad legem notabiliter diversæ, adeoque malitiæ specie distinctæ. Pars altera etiam probatur, quia diversæ illæ species, vel sunt malæ, quia sunt prohibitæ, vel ex se intrinsecè sunt malæ; si sint malæ, quia prohibitæ, patet esse contra leges formaliter diversas, ubi enim prohibentur plures specie malitiæ, sunt leges formaliter diversæ, ut statim dicetur: si ex se intrinsecè sunt malæ, adhuc sunt contra legem naturæ & Dei æternam, quæ lex virtualiter est tam multiplex specie, quàm multiplex specie est malitia illa intrinsecè; & universaliter omnis malitia, sive gravis sive levis, sive sit talis intrinsecè sive tantùm ratione prohibitionis, semper est contra legem Dei æternam, quæ dat vim obligandi, & quasi informat singulas alias leges, hinc lex æterna est toties virtualiter diversa, quoties informat leges humanas formaliter diversas.

Obi. Consensus plenus & semiplenus in ob- 131.
jectum turpe sunt peccata specie distincta, secundùm dicta n. 129., cum unum sit mortale alterum veniale, sed sunt contra eandem formaliter legem, non moechaberis, quæ ex eodem motivo castitatis prohibet utrumque, ergo possunt duo peccata specie distincta esse contra eandem forma-

formaliter legem. R. n. min. Lex enim natura
 & lex æterna Dei, itemque lex illa positiva, & pro
 mœchaberis, est virtualiter multiplex, & pro
 respicit consensum semiplenum, qui intrinsicè
 venialiter tantùm est malus, adeoque exigit tan
 tùm leviter prohiberi, differt specie formali
 ratione legis à seipsa, prout respicit consensum
 plenum; qui intrinsicè mortaliter malus est, &
 exigit prohiberi graviter. *Nec obstat*, quòd
 illa sit una realiter, Nam etiam omnipotentis
 sapientia in Deo, item animal & rationale in
 tro sunt realiter una res, & tamen loquendo
 sensu formali distinguuntur specie, propter
 spectus ad connotata vel effectus notabiliter
 versos: unde universaliter dicere solent Phi
 losophi, quòd ea, quæ differunt notabiliter, di
 rant specie, ideoque si realiter distinguantur
 differant specie reali, si realiter sint idem, di
 rant specie formali tantùm, quod hinc sufficit
 habendam legem formaliter diversam, si in
 qua adsint, de quibus dicitur à n. 132. Ad
 quòd lex in actu primo proximo obligativa
 cludat promulgationem, promulgatio autem
 legis naturæ vel legis æternæ Dei est dictamen
 quo conscientia dicit hoc vel illud dissonantem
 natura rationali vel lege æterna Dei, tale ve
 dictamen semper est aliud, quando malitia ob
 jectiva est alia specie, ergo ubi malitia obiectiva
 est specie reali diversa, etiam lex ut obligativa
 in actu primo proximo erit specie reali saltem
 inadæquatè diversa, quod iterum hinc sufficit

132. Q. 25. Quando nam leges censentur ita diverse
 ut aliam specie malitiam in actum refundant. R.
 S. 1. Leges possunt esse diversæ, vel materiæ

ter vel formaliter : Tunc sunt materialiter diversæ , quando secundum entitates suas sunt plures & distinctæ , v. g. quia una est naturalis, alia positiva ; una à Deo , alia ab homine ; una uno , alia alio tempore lata. Tunc sunt formaliter , seu in ratione legis diversæ , quando una affert diversam ab alia vim obligativam , obligatio enim est quasi forma seu anima legis : Tunc autem una censetur afferre diversam ab alia vim obligativam , quando versantur , vel circa materias notabiliter diversas , vel circa eandem quidem materiam , sed ex diversis motivis formalibus ; vel si materia & etiam motivum sit idem , quando aliunde constat , quod legislator velit afferre diversam vim obligativam , uti jam declarabitur.

1. Ecclesia ex motivo temperantiæ præcipit 133
 jejunium in quatuor temporibus , item in quadragesima , item in quibusdam vigiliis SS. ; unde si vigilia S. Matthiæ incidat in quatuor tempora quadragesimæ , sunt tres leges jejunii , ab Ecclesia latæ pro eadem die , & totidem leges Dei , quæ assistunt & velut informant illas leges Ecclesiæ , attamen omnes illæ leges sunt tantum materialiter diversæ , & formaliter una , quia est una materia , idem motivum temperantiæ , nec scimus intendi diversam vim obligativam , hinc qui tunc comedit carnes , satisfacit in Confessione dicendo , semel comedi carnes die jejunii. Et simili modo est loquendum de plurimis aliis legibus , quæ idem prohibent ex eodem motivo , sic enim homicidium prohibetur lege naturæ , lege æternâ , lege positivâ divinâ & humanâ , est tamen homicidium unicum specie peccatum ,
 quamvis

quamvis contra tot leges, quæ materialiter tunc sunt plures.

134. 1. Ecclesia in die festo præcipit beneficiato dire Missam & legere Horas, quarum legum tivum est idem Dei cultus, quia tamen illæ teriz sunt ita notabiliter diversæ, rectè colligimus esse leges formaliter diversas: hinc si beneficiatus die festo omittat Missam & Horas, satisfacit dicendo, semel neglexi colere festum, sed addere debet, neglexi colere, tendo Missam & Horas. Si dicas, committis siosum circum, nam ideo leges præcipientes v. g. Missam & Horas, dicuntur esse formaliter diversæ, quia materiæ sunt in genere moris notabiliter diversæ, & ideo materiæ dicuntur in genere moris notabiliter diversæ, quia leges sunt formaliter diversæ. *℞.* Vel materiæ habent, quod sint notabiliter diversæ in genere moris, ut sunt materiæ intrinsecè malæ, quæ natura sua habent diversas inhonestates obiectivas; vel si ex se non habeant, saltem habent de, quia legislator vult ad illas esse diversam obligativam, cujus suæ voluntatis aliam rationem priorem habebit, & aliquando poterit diversa aptitudo, quam habent istæ materiæ fines ab eo intentos.

135. 3. Si jejunium ab Ecclesia præceptum est mihi præcipiatur à Superiore ex motivo obedientiæ servandum, item à Confessario imponatur pro pœnitentiæ sacramentali, & ego præter ea illud voverim, sunt 4. quasi leges formaliter diversæ, 1. Ecclesiæ ex motivo temperantiæ Superioris ex motivo obedientiæ. 3. Confessarii ex motivo pœnitentiæ. 4. Voti ex motivo

religionis; hinc si transgrediar per actum phy-
sice unum, contraho quatuor specie malitias, nec
satis facio confitendo, semel transgressus sum
jejunium, ad quod graviter obligabar, sed adde-
re debeo, ad quod obligabar ex lege Ecclesie,
ex precepto Superioris, ex mandato Confessarii,
& ex voto.

4. Si lex eundem laborem edificandi propu- 136.
gnaculi ex eodem motivo defendendæ patriæ
præcipiat viris sub gravi obligatione & pœna,
mulieribus autem sub levi obligatione & pœna,
sunt duæ formaliter leges, loquendo conformi-
ter ad dicta n. 129., non ratione materiæ vel mo-
tivi, quæ sunt eadem, sed tantum quia legislator
manifestat se velle afferre aliam his, aliam illis
vim obligativam; & universaliter verum est,
quod leges aliquæ, & maxime præcepta respectu
personarum particularium lata, possint esse vel
non esse formaliter diversa, secundum inten-
tionem, quam præcipiens habet, adferendi
hanc vel illam vim obligativam, sive materiæ
sint similes sive diversæ; sic si parens filio suo ho-
die imperet studium, cras orationem per ho-
ram, semper sub gravi præcepto, quamvis ma-
teriæ sint notabiliter diversæ, tamen neglectus
studii non distinguetur specie à neglectu oratio-
nis, hinc satisfaciet dicendo, bis sui graviter in-
obediens parenti, uti cum communiore tenet
Sanch. in Decal. l. 4 c. 11. n. 25. Et idem est or-
dinarie in voto, quod est quasi lex particularis,
quam quis sibi imponit, si enim quis frangat vo-
tum jejunii & aliud votum orandi rosarium, sunt
duo peccata solo numero distincta, & satisfacit
dicendo, bis fregi grave votum.

137. §. 2. Motivum legis, aliud dicitur intrinsecum, aliud extrinsecum: Intrinsecum, est honestas virtutis vel inhonestas vitii, ad quam virtutem vel vitium ex se aut ex circumstantiis tinet hoc, quod præcipitur vel prohibetur, lex una præcipit jejunium, altera prohibet ebriationem, honestas temperantiae, quæ in jejunio præcepto, & inhonestas intemperantiae, quæ est in ebriatione prohibita, sunt motiva intrinsecum utriusque legis. Motivum extrinsecum est, quod advenit à voluntate legislatoris, qui posset præcipere jejunium, v. g. ut conservetur castitas. Debet autem motivum illud intrinsecum aliquo modo, vel ex natura sua, vel ex circumstantiis esse connexum, seu potest deducere ad alterum saltem perfectius obiectum, ita ut unum sit vel ut medium, alterum finis, alioquin non erit referibile ad talem virtutem. Porro quodcumque aliud non continetur in virtute vel circumstantiis legum, item quod non est dubium est, an aliquid præcipiatur aut prohibeatur ex alio, præterquam ex motivo intrinsecum, præsumi debet, quod fiat ex motivo extrinsecum intrinsecum, quia hoc est frequentius & naturalius: Si autem legislator exprimat alio motivo ferendam legem motum esse etiam ex alio motivo extrinsecum, ita tamen, ut non ideo observari ex eo motivo, aut poni in virtute talis virtutis, non ideo formaliter multiplicatur lex, hinc quando Ecclesia præcipit jejunium in vigilia S. Matthiae occurrente in quadragesima, quamvis fortè moveatur etiam extrinsecum motivo religionis, nempe ut honoretur S. Mattheus, tamen rectè judicamus manere unam legem.

cum lege jejunii quadragesimalis de jejunio observando ex motivo solius temperantiae, quia meas illa alia Ecclesiae nobis nota non est, nec ulli significavit se velle observari ex motivo religionis.

§. 3. Si lex non habeat aliud motivum intrinsecum, rectè colligimus intendi, ut observetur ex motivo extrinseco, & tunc, si non observetur, refundetur in actum malitia huic motivo extrinseco opposita, v. g. Ecclesia prohibet servilem laborem die festo, scimus autem nullum esse motivum intrinsecum, propter quod labor de se honestus prohibeatur, hinc rectè colligimus prohiberi ex fine extrinseco diem festum colendi, qui cultus cum spectet ad virtutem religionis, qui tunc laborat, peccat contra virtutem religionis. E contra si lex habeat aliud motivum intrinsecum, & constet legislatorem simul intendere, ut lex impleatur etiam ex alio motivo extrinseco, v. g. si lex obedientiae prohibeat sub mortali, ne quis Religiosus per fenestras in plateam prospiciat, expressè etiam ex eo motivo, ut sic consulatur castitati Religiosorum, quamvis aliqui dixerint talem rem præceptam vel prohibitam non poni in specie alterius virtutis, ex cujus motivo lex ponitur, idèoque talem aspectum, si fiat, quando scitur nullum esse periculum castitatis, non fore contra castitatem, sed tantum contra obedientiam, tamen oppositum diximus cum communi l. 1. à n. 624, ubi plura huc spectantia videri possunt. Imò docet Oviedo controv. 1. n. 26., si Superior mihi imperaret jejunium ex solo motivo temperantiae, & non obedientiae observandum, si obser-

varem, etiam ideo, quia præceptum est, me quidem fore temperantem & obedientem, si autem non observarem, me fore intemperantem, & non inobedientem, quia hoc jejunium fit præ illud præceptum materia necessaria temperantiz, & fit materia apta obedientiz, sed non necessaria; aliud enim est objectum pertinere ad hanc virtutem, aliud esse materiam necessariam hujus virtutis, quæ enim sunt de consuetudine uti est jejunium die non præcepto, spectant quidem ad virtutem temperantiz vel aliam, non tamen sunt materia necessaria; & ita dicit Origenes nullum de facto esse præceptum in Ecclesia, impositum intuitu obedientiz, sed ex alio motivo intrinseco vel extrinseco.

139. Q. 26. Quid hic præterea sit notandum circa distinctionem specificam peccatorum commissionis & omissionis. R. seqq. Quid sit peccatum commissionis & omissionis, dictum est n. 7., si autem commissio & ommissio sint circa diversa, uti furtum & ommissio Missæ die festo, certum est distinguere specie morali: E contra si sint circa eandem virtutem & objectum, non est ita certum, nam possunt differre specie, Caj. Alv. alique cum Gratiano d. 3. n. 166., sed plerique docent distinguere specie, ita ut multi, teste Oviedo controvers. 5. n. 1. dicant oppositum esse aperte falsum: necesse autem est id examinare, ut sciamus, quæ ratio ejusmodi peccata secundum speciem suam sit in Confessione explicanda.

140. §. 1. Aliqua peccata commissionis & omissionis, etiam si sint circa eandem virtutem & objectum, distinguuntur specie, nam odium & non amor Dei, item hæresis & ignorantia respectu ejusdem

ejusdem articuli, sunt peccata commissionis & omissionis circa eandem virtutem & objectum, hæc autem distinguuntur specie, quia diversa est inhonestas & notabiliter major difformitas à natura rationali, positivè odisse Deum, volendo ei malum, & purè omittere amorem illius præceptum; Item positivè negare mysterium Trinitatis per hæresin, & purè non credere, vel non addiscere, uti rectè probat *Dicast. de Pœn. d. 9. à n. 396.*; Item longè major est inhonestas positivè jugulare hominem, & permitttere emori fame: quod etiam à posteriori colligitur, nam si non differrent specie, non esset opus illa speciatim explicare in Confessione, quod licèt concedant *Arav. Montesin. & alii*, tamen *Gonet* meritò dicit hoc non esse tutum, unde ipse putat ideo debere speciatim explicari, quia quamvis non sint distinctæ species, tamen etiam non sunt tantùm circumstantiæ aggravantes, sed sunt partes diversæ integrantes unam speciem, uti innuit *S. Th. 2. 2. q. 79. a. 3. O.*, ex odio enim & non amore Dei conflatur una species, quæ est unum specie essentiali peccatum contra charitatem Deo debitam; & similiter loquitur in aliis materiis. *Contrà* est, duæ illæ partes integrantes, si comparentur inter se, vel distinguuntur specie morali vel non; si distinguuntur, sunt speciatim confitendæ; si non distinguuntur, ergo nec distinguuntur rapina & furtum, aut furtum & detractio, pariter enim dicam esse tantùm partes integrantes, quæ conflent unam speciem essentialem injustitiæ, & ita de aliis innumeris peccatis in eadem specie subalterna, quæ tamen

certum est distingui specie infimâ, & in Confessione esse speciatim explicanda.

141. *Obji. 1. S. Thom. 1. 2. q. 72. a. 6. expressè docet commissionem & omissionem non differre formaliter specie. Quod Conf. celebri illo effatur S. Ambrosii, si non pavisti, occidisti, id est, si non pavisti esurientem, quando id facere tenebatur moraliter loquendo eum occidisti, ergo non pascere & occidere sunt ejusdem speciei. Responsum Thom. 2. 2. q. 79. a. 2. 3. & 4. expressè docet peccatum transgressionis, id est, commissionis, esse speciale peccatum, distinctum à peccato omissionis: ut ergo hæc loca concilientur, dicendum est, quòd in priore loco velit non differre specie quando præceptum affirmativum & negativum materialiter tantùm differunt, secundùm dicendum n. 144., & ideo ibi expressè addit, quando procedunt ex eodem motivo & ad eundem finem, utiturque exemplo avari, qui furatur non dat, quæ debet: In posteriore autem loco vult distingui specie, quando nempe præceptum negativum & affirmativum sunt formaliter diversa, qualia sunt in casibus n. 140. relatis, id est, que hic utitur exemplo, si quis contra præceptum affirmativum imperans honorari paratus, omittat honorare, cum deberet, & contra præceptum negativum prohibens inhonorat inferat eis contumeliam aut injuriam, quæ potest distingui specie. Ad Conf. dist., si non pavisti, occidisti, æquivalenter, quantum ad effectum peccati sicum, qui est mors, c., moraliter, quantum ad eandem specie malitiam, n.*

142. *Obji. 2. Si explodam in hoc, quod video, occidam hominem, est peccatum ejusdem speciei*

ciei, sive sciam sive culpabiliter ignorem esse hominem, ergo etiam est ejusdem speciei, sive sciam & discredam, sive culpabiliter ignorem & non credam mysterium fidei. *R. n. conseq.*, quia utraque occisio semper est peccatum commissionis, sive causetur ex scientia, sive ex ignorantia culpabili, quia per utramque occisio talis fit voluntaria, quod sufficit ad idem homicidium: E contra positivè discredere est peccatum commissionis habens longè aliam inhonestatem ab illo, quod est omittere credere, vel non discere mysteria, quod est peccatum solius omissionis, ergo non est paritas.

Inst. Ergo saltem error in fide, qui causatur ab ignorantia culpabili, erit ejusdem speciei cum errore, qui fit ex scientia, & est propriè dicta hæresis. *R.* Transeat, quia non facit ad hanc rem, cum utrobique sit commissio: Sequelam autem concedunt *Sot.* & alii multi: Negant *Vasq.* & alii cum *Dicast.* à n. 400., nam quamvis peccatum, quod causatur ex ignorantia & ex scientia, sit ejusdem speciei, tamen in casu allato non causatur idem peccatum, quia hæresis prærequirit scientiam, cum debeat esse error cum pertinacia, quicumque autem alius error non prærequirit scientiam, ergo non est idem peccatum, quod hic causatur ex scientia & ex ignorantia. Vide *Dicast.* suprà.

§. 2. Alique peccata commissionis & omissionis nequidem numero distinguuntur, uti rectè *Suar.* d. 3. s. 1., nam studium, propter quod omitteretur Missa die festo, est peccatum commissionis contra præceptum negativum prohibens poni impedimentum Missæ præceptæ, uti probatur

bitur l. 6. p. 2. à n. 942. (ubi etiam dicitur, quod id, quod est ejusmodi causa peccati, vel concomitaater habet ad illud, etiam sic necessarium confitendum) omissio autem illius Missæ est peccatum omissionis contra præceptum affirmativum audiendi Missam; Item furtum est peccatum commissionis contra præceptum negativum non furandi, omissio autem restitutionis est peccatum omissionis contra præceptum affirmativum reddendi ablatum, ut sic reparatur æqualitas jurium, sed hæc peccata nequidem numero distinguuntur, ergo. *Prob. minus* quia tale studium non habet aliam malitiam nisi quam habet omissio Missæ; Item omissio restitutionis etiam habet solam malitiam furti quod continuatur, ergo hæc peccata nequidem numero distinguuntur: quod etiam à posteriori colligitur, nam si esset duo numero peccata qui omisset Missam, deberet in Confessione dicere, cur & quid fecisset tempore Missæ; Item qui furatus esset, & per tres dies retinisset, deberet etiam hanc retentionem specialiter explicare, quorum utrumque est contra praxin confitentium.

145. *Obji.* Præceptum negativum obligans semper pro semper est formaliter diversum ab affirmativo non obligante pro semper, ergo commissio & omissio semper sunt contra præcepta formaliter diversa, ergo semper distinguuntur specie. *R. n. antec.* In casibus n. 140. relatis præcepta negativa & affirmativa sunt formaliter diversa, quia est alius finis prohibendi unum objectum & imperandi alterum, estque etiam longè alia inhonestas in transgressione unius quàm alterius.

rius: in casibus n. 144. allatis præcepta negativa & affirmativa differunt materialiter tantùm, quia est idem finis & eadem ratio prohibendi unum & imperandi alterum, ideoque etiam in transgressione eorum non occurrit diversa inhonestas, propter ea enim prohibetur tale studium, quia intenditur honestas Missæ, quæ etiam intenditur per præceptum imperans Missam, nec est alia malitia in studio, nisi quia impedit Missam: Similiter ideo imperatur restitutio, ne continuetur furtum, nec est alia malitia in omissione restitutionis, nisi quia esset continuatum furtum, ergo talia præcepta sunt tantùm materialiter diversa.

Inst. 1. Si tale studium tantùm habeat malitiam omissionis Missæ, ergo dici debet peccatum omissionis, quia tale dici debet peccatum, qualis est malitia, sed malitia est omissionis, ergo & peccatum. *R. n. seq. & maj. probationis*, alioquin peccatum externum deberet dici internum, quia malitia ejus est interna: itaque denominatio commissionis etiam sumi potest ab oppositione immediata cum præcepto negativo, quale est, *non pones impedimentum Missæ tibi præceptæ.*

Inst. 2. Talis est malitia formalis, qualis est objectiva, sed malitia objectiva est omissionis, ergo & malitia formalis. *R. n. maj.*, alioquin malitia formalis actus interni, v. g. voluntatis furandi, esset externa, quia malitia objectiva est externa, uti rectè *Rhodes d. 1. q. 2. s. 2. §. 2.*

Inst. 3. Actus ille, est peccatum per omissionem ultimò constitutum, ergo absolutè dici debet peccatum omissionis, quamvis dici possit

actus commissionis, ita *Gonet* n. 139. R. n. con-
seq., dicitur enim commissio, quia habet oppo-
sitionem cum præcepto negativo.

Inst. 4. Frustra ibi fingitur præceptum negati-
vum distinctum, quia posito solo præcepto affir-
mativo Missæ, si ponamus non dari illud negati-
vum, adhuc peccabitur contra præceptum affir-
mativum Missæ, si studeatur tempore Missæ, et-
go. R. Si per conceptum excludas præceptum
negativum prohibens semper pro semper non
poni impedimentum objecto præcepto, con-
cedo non peccandum contra illud; si autem sup-
ponatur illud esse, uti reipsa est, & necessariò se-
quitur ex præcepto affirmativo, peccatur contra
illud, & etiam contra affirmativum: sunt autem
distincta præcepta, quia affirmativum est posi-
tivum, de re non necessaria; negativum est ne-
turale de re necessariò mala, semper enim est in-
trinsecè malum ponere impedimentum actioni
præceptæ, tempore illo, quo est obligatio illam
ponendi. Quod *Conf.*, nam omnes fateri debent,
quòd in eiusmodi præceptis affirmativis fun-
dantur negativa, ergo.

Regulas hætenus traditas pro dignoscendo
specifica distinctione peccatorum applicabimus
ad praxin l. 6. p. 1. quando de Confessione, ubi
percurrendo præcepta Decalogi & Ecclesiæ
item alia genera peccatorum. ostendemus, quid
necessariò debeat vel non debeat in Confessione
exprimi.

ARTICULUS II.

Quæ peccata distinguantur numero.

Resp Numero distinguuntur duobus modis, 146.

1. Ex diversis objectis numero totalibus, non materialiter & physicè tantùm, sed etiam formaliter & moraliter distinctis. 2. Per interruptionem actuum moralem. *Fill. 2. 21 cap. 8.*

Dico, *moralem*: quia etsi ad distinctionem numericam physicè sufficiat quævis interruptio, in ordine tamen ad Confessionem, non multiplicatur, nisi moraliter multi sint, quia sicut in Confessione actus moralis, ita etiam multiplicatio & distinctio moralis attendi debet.

Porro actus moraliter interrumpuntur, ita ut nec virtualiter, nec interpretativè manere censeantur, 1. Per contrariam voluntatem & propositum. 2. Per cessationem ab actu voluntariam & liberam. 3. Per cessationem involuntariam & naturalem, sive ea fiat per somnum sive per distractionem ad alia: Per somnum quidem, quia cum in illo cesset usus rationis, non continetur actio libera & moralis: per distractionem verò, quia per illam prior cogitatio fit involuntaria, ideoque si ad eam redeatur, fit voluntaria, & moraliter multiplicatur. Ita *Vasq. Sc.* Quæ sententia etsi in peccatis externis tenenda sit, in internis tamen non habet locum, secundùm *Fill. num. 317.* Ratio, quia etsi per hanc interruptionem physicè actus multiplicetur, non tamen moraliter, quia hoc ipso, quòd animus

animus

animus involuntariè distrahitur, remanet in-
 terpretativè prior voluntas, cum non sit re-
 tractata, aut aliter interrupta. *Vid. etiam Bal-*
dell. d. 21. n. 3. Ex dictis resolves,

I. Unum numero peccatum committit, qui
 uno actu odii vel detractionis fertur in 10. ho-
 mines; qui uno ictu duos occidit; qui uno actu
 vult omittere officium Horarum per mensem,
 jejunium per Quadragesimam, quia etsi hæc
 objecta physicè sint plura, sunt tamen unum
 moraliter & formaliter, quatenus in uno actu
 hic & nunc conjunguntur, Ita *Navar. Fill. Bon.*
d. 2. q. 4. p. 1. contra Azor, Vasq. &c. qui satis
 probabiliter dicunt esse peccata distincta: Ve-
 rum sive 10. peccata dicas, odisse v. g. 10. ho-
 mines, sive unum, parum refert, cum unum
 hoc illis decem æquivalet. proindeque obje-
 ctæ gravitas in Confessione exprimenda sit, quippe
 quæ actum in suo esse individuali constituit, ut
 notat *Fill. Bonac. Suar. de Pœn. d. 22. f. 5.*

II. Actus voluntatis internus sæpius interrump-
 tus & repetitus, licet physicè sit multiplex,
 moraliter tamen est unum numero peccatum
 in ordine ad Confessionem, si consummetur in
 opere aliquo externo per eum intento & causa-
 to, aut etiam in pluribus actibus externis sibi
 invicem subordinatis ad eundem finem: hinc
 v. g. qui furatur bibliothecam per totam no-
 ctem, etsi sæpius voluntatem furandi renovet,
 unum furtum; & qui ad occidendum alium
 pergens, sæpe voluntatem renovat, unum ho-
 micidium committit. Ratio, quia est una actio
 externa, ab internis intenta & causata, in qua in-
 ternæ semper complentur, & moraliter unum-
 cur. *Vide Baldell. n. 4.*

III. Actiones externæ, licet numero distinctæ, ad eundem tamen finem & actum principalem relatz, modò non habeant distinctam ab illo malitiam, non distinguuntur ab ipso fine & a actu principali, moraliter loquendo, & in ordine ad Confessionem: hinc oscula, tactus, verba impudica &c. copulam carnalem præcedentia, imò etiam comitantia & subsequantia tanquam complementa & appendices operis, unum numero peccatum sunt, ut docent Nav. cap. 6. n. 17. Azor l. 4. c. 4 q. 6. Fill. &c. Ratio, quia sunt vel initia, vel partes, vel complementa & appendices operis, ejusdem actus humani & objecti, in quo omnia prædicta moraliter ununtur.

Dixi, complementa: quia si similes actus non sunt initia vel partes copulæ subsequenter, aut ex actu præterito ex natura rei non consequuntur, distinguuntur numero; ut v. g. si quis de fornicatione gloriatur: proindeque illi in Confessione explicandi sunt separatim, non autem prioris, ut docet Suarez. f. 1.

A D D E N D A.

Q. 17. Quando nam actus physicè unus sit unum vel multiplex numero peccatum. R. Sicuti potest actus physicè unus habere plures specie malitias, uti constat ex dictis n. 127. & 135., ita, & multò magis, potest actus physicè unus habere plures numero malitias, quandoque tamen etiam habet unicam, uti jam declarabitur.

§. 1. Actus physicè unus non ideo præcisè est multiplex numero peccatum, quòd sit contra plura numero præcepta, uti habet communis cum

cum Oviedo contro. 5. p. 7. & Dicast. De Pcen. d.
 9. n. 235. contra Nav. Lop. Rodriq. & Arr Ratio
 est, quia praecepta possunt esse tantum materia-
 liter plura, tunc autem non refunditur nisi una
 malitia, nam 1. Diversa species peccati non de-
 sumitur à praeceptis tantum materialiter diver-
 sis, uti constat ex dictis n. 133., ergo nec distin-
 ctus numerus, eadem enim est utrobique ratio,
 quia nempe talia praecepta sunt moraliter uni-
 cum. 2. Plures praeipientes aliquid possunt in-
 tendere ac imponere unam eandemque obliga-
 tionem ad illud, in hoc autem casu erunt plura
 materialiter praecepta, nec tamen erit nisi unica
 obligatio, adeoque si non fiat id, quod praecepi-
 tur, erit tantum una moraliter transgressio, et-
 go. 3. Ex hoc, quod furtum sit contra lege natu-
 rae, Item contra legem positivam Dei & ho-
 minum, intelligitur tantum esse prohibitum
 pluribus modis, & nemo ideo apprehendit in
 illo esse plures numero malitias, ergo nec erunt
 duae, ex hoc, quod actus physicè unus sit contra
 praeceptum patris & matris, aut contra praece-
 ptum patris heri & iterum hodie positum, non
 magis, quam si quis frangat votum à se pluries
 renovatum, quod est unicum peccatum, uti cum
 communi Dicast. n. 305.; atque idem est, si quis
 in vigilia S. Matthiae incidente in quatuor tem-
 pora quadragesimae frangat jejunium, secundum
 dicta n. 133., est enim unicum numero pecca-
 tum. Dixi, non ideo praecise, nam si sciretur,
 quod per unum ex illis praeceptis intenderetur
 alia numero obligatio, v. g. quia esset aliud mo-
 tivum numero distinctum praeicipiendi aut pro-
 hibendi actum, tunc refunderetur duplex nume-
 ro

ro malitia in transgressionem, quia tunc essent præcepta formaliter distincta numero; & id posset contingere, si postquam unus Superior aliquid præcepit subdito, alius Superior addat novum præceptum, tunc enim præsumetur velle superaddere novam obligationem ex alio simili motivo: de cætero si præcipientes id non manifestent, nec aliunde innotescat, præsumuntur unam numero obligationem velle.

Obji. 1. Talis actus habet plures relationes disconvenientiæ, unam ad præceptum patris, & alteram ad præceptum matris, ergo habet plures difformitates, ergo plures malitias. 1. Ratio dicitur, pejus esse, si quis sit inobediens patri & matri, aut si det utrique causam justæ offensæ, quàm si tantùm alterutri, sed quando agit contra præceptum patris & matris, est utrique inobediens, & utrique dat causam justæ offensæ, ergo. 3. Est duplex numero injuria vel irreverentia, si fiat patri & matri, ergo etiam est duplex numero inobediencia, si agam contra præceptum patris & matris; & maximè si contra præceptum unum Dei alterum hominis. 4. Si furtum non haberet malitiam ex hoc, quòd sit contra præceptum naturæ vel humanum, hoc ipso acquireret malitiam, quòd esset contra præceptum Dei, qui potest aliqua de se non mala facere mala per prohibitionem, ergo quando ad præceptum unum accedit aliud præceptum, inde oritur nova malitia. 5. Quòd quis plurium præceptum transgreditur, eò plures virtualiter contemnit, ergo eò plures contrahit malitias. ita *Arr. R. ad 1.* Sunt duæ quasi physicè disconvenientiæ, ratione duplicis connotati, est tamen

una moraliter, quia præceptum patris & matris est unum moraliter, ergo etiam est una moraliter disconvenientia & disformitas. *Ad 2.* Putat quidem *Gonet* d. 3. n. 37. esse ibi duas inobedientias, sed rationem non video: hinc dist. min. quando agit contra præceptum patris & matris, est utrique inobediens, inobedientiâ numero unâ, fortè paulò pejore, qualis etiam esset, si præceptum ab eodem patre fuisset sæpius inculcatum, c., inobedientiâ numero duplici, n., quia nempe sunt veluti unus præcipiens, cum utramque tantum velint obligationem, qualem etiam vellent, si tantum singuli præciperent. *Ad 3.* Disparitatem dant aliqui, quia iustitia, gratitudo, religio &c. sunt ita ad alterum, ut censentur ordinari ad bonum alterius, obedientia autem est ad alterum, ultimò propter bonum subditi, ergo diversitas præceptorum non tam à præcipientibus quàm à bonis subdito intentis desumenda est. Hanc responsionem multis oppugnat *Dicast.* à n. 483., maximè ex eo, quòd omnis virtus sit ad bonum subditi: unde respondet ipse n. 486. negando consequ., disparitas est, quia proxima ratio obediendi non est superioritas hæc vel illa, sed præceptum, unde hoc, cui inobediencia proximè opponitur, non est superioritas, sed præceptum, potest autem idem præceptum & eadem numero obligatio causari à superioritatibus numero & specie distinctis, ergo etiam potest eadem numero inobediencia esse contra Superiores numero & specie distinctos: è contrà reverentia, cultus, itemque irreverentia, injuria &c. proximè respiciunt excellentiam, dignitatem vel jus personæ, si autem personæ

fiat
& ju
irrev
tra
præc
hæc
refur
dem
furtu
theo
turæ
quia
natu
min
cisè
cùm
ceptu
tur.
lis in
nas p
sola p
esset
imm
præc
quia
tiâ d
imm
§.
physi
fit m
sione
fusè
strop.
Spor.
To

sint plures, erunt plures excellentiæ, dignitates & jura, ergo si personæ sint plures, erunt plures irreverentiæ vel injuriæ. *Ad 4.* Furtum nullam trahit malitiam theologicam per oppositionem præcisè cum præcepto naturæ vel humano, sed hæc præcepta ut informata lege Dei, sic tantum refundunt malitiam theologicam, quam eadem refunderet solum præceptum Dei, unde furtum à præcepto Dei habet eandem malitiam theologicam, quam nunc habet ex præcepto naturæ vel humano ut informato lege æternâ Dei, quia Deus nunc aliter non prohibet, quam sicuti natura exigit prohiberi, aut sicuti prohibent homines, malitia autem, quam furtum habet præcisè, prout opponitur legi naturæ vel humanæ, cum non sit theologica, etiam non cadit sub præceptum Confessionis, de quo hic tantum quaritur. *Ad 5. n. conseq.*, quia contemptus virtualis indirectè tantum & mediatè tendit in personas præcipientes, directè autem & immediatè in sola præcepta, quæ hic sunt moraliter unum: si esset contemptus formalis, tenderet directè & immediatè in personas ipsas, hinc à diversitate præcipientium traheret multiplicem malitiam, quia singulæ personæ sunt propriâ suâ observantiâ dignæ, contra quarum dignitatem directè & immediatè ageretur.

§. 2. Probabilius videtur, quod actus malus 149.
physicè unus tendens in plura numero objecta, sit moraliter plura numero peccata in Confessione explicanda, prout actus distinctè vel confusè in ea objecta tendebat, ita *Vasq. Tann. Casp. Rhod. Opiedo, Haun Diana p. 3. t. 4 R. 164. Spor. de Pœn. à n. 409.*, contra *Suar. Bonac. & alios*
Tom. V. K

alios apud *Mendo* d. 2. à n. 3. *Prob.* 1. Actus terminatus ad plura species objecta includit plura species peccata in Confessione explicanda, ergo terminatus ad plura numero objecta includit plura numero peccata. 2. Actus unus, quo qui detrahit de honore trium hominum, in iudicio prudentum, etiam in ratione objecti & numeri æquivaleret tribus actibus, per quos detraheret singulis, sed si essent tales tres actus, essent tria numero peccata, ergo. *Conf.* nam actus, quo qui detrahit tribus, comparatus ad *Cajum*, cui detrahit, est peccatum, ergo etiam comparatus ad *Titium* & *Sempronium* est peccatum, non autem idem peccatum, quia est aliud objectum & violatur jus distinctum, ergo est peccatum numero distinctum, ergo cum violet tria distincta jura, erunt tria numero peccata.

750. *Obji.* 1. Quamvis actui, quo detraho tribus infirmitates numero malitiarum, tamen non sunt tria peccata, sed unum, habens tres malitias, ergo cum nullum detur præceptum confitendi numerum malitiarum, sed tantum speciem & numerum peccatorum, non sunt tria peccata ordine ad Confessionem. *Prob. antec.* Est unum numero peccatum, si uno actu eidem fureris ducatos; aut pannos, frumenta & pecunias, ergo etiam est unum numero peccatum, si uno actu detraham tribus, ita *Fill. Lugo*, *Tamb.* *meth. Conf.* l. 2. c. 1. à n. 59. *Gob.* in *Quin.* c. 9. n. 73. *Stoz* l. 1. p. 3. à n. 571. & alii apud *D.* nam p. 1. t. 7. R. 17., qui ideo dicunt talem satisfacere, si efferat in plurali, v. g. sic, semel detrahi graviter de fama plurium. *R.* 1. Si argumentum valet, ergo nequidem est opus dicere

decraxi de fama plurium, sed satis erit dicere, detraxi, nam fuisse de uno vel de pluribus secundum hos AA. non mutat speciem vel numerum peccari. R. 2. An dicere debeas talem actum esse tria numero peccata, an, esse unicum peccatum habens tres malitias, est quaestio de nomine, potius dicendum est esse tria numero peccata, quia peccatum nihil est nisi malitia, ergo ubi sunt tres numero malitiz, sunt tria numero peccata, sicuti ubi sunt tres specie malitiz, sunt tria specie peccata: Sed quidquid sit de hoc, de re dicimus, quod illiz tres numero malitiz, si sciantur, debeant cum suo numero determinato explicari in Confessione, sicuti si essent tres specie malitiz in uno actu, hæ omnes deberent explicari, sive diceretur esse unum specie peccatum habens tres specie malitias, sive dicerentur esse tria specie peccata. Uade in forma, n. antec., ad prob., concessio antec. n. conseq., disparitas est, quia singuli ducati, item panni, frumenta & pecuniaz ad eundem spectantes, non sunt plura objecta respectu unius actus, quo eripiuntur, sed constituunt unicum numero objectum. Nec refert, quod singuli ducati essent objecta numero distincta, si eriperentur per singulos actus distinctos, nam fiunt unum objectum, quando per unum actum uni eripiuntur, non item fame, quæ tolluntur tribus hominibus. Et pro explicanda illa disparitate dant hanc regulam *Dicast.* 151. n. 221. & *Haur.* n. 488. Quando sunt plures res, quarum una est capax accipiendi augmentum ab altera, & quæ ex natura sua vel usu hominum referuntur ad eundem finem; ideoque communitè sunt invicem commutabiles & compensabiles,

biles, tunc possunt uniri in ratione unius objecti si spectent ad eundem hominem, quia tunc sunt res ejusdem rationis, quæ faciunt unam rem majorem, si simul veluti partes conveniant; & ita si habent pecuniam, panni, frumenta &c., quæ augent divitias ejusdem hominis, & referuntur ad eandem necessitatem vitæ, suntque in commercio hominum invicem permutabilia ac compensabilia, pecuniam cum pannis, panni cum frumentis &c., & una mensura omnium est pecunia, quâ ista omnia acquiri possunt; hinc si ad eundem pertineant, constituunt unicum numero objectum majus, & consequenter tantum augent malitiam numericam actûs, quo auferuntur. E contra si sint plures, quarum una non est capax accipiendi augmentum ab altera, neque à natura usque hominum non referantur ad eundem finem, nec ita sint permutabiles invicem, sed in se habeant suas rationes completas & diversas, tunc non poterunt uniri in ratione unius objecti, sed manent plura moraliter objecta, quamvis terminent unum actum, & sic si habent famam trium hominum, nam fama unius non augetur per famam alterius, nec hæ famæ ordinantur ad unam famam, nec inter se commutantur vel compensantur, cum possit unum reddi fama manente infamia alterius, ergo non uniantur in ratione unius objecti, & consequenter si uno actu detrahatur de fama trium, non est detractio unius famæ, nec augetur malitia unius detractionis, sed sunt moraliter tres detractiones triplicis famæ, ergo tria numero peccata.

152. *Inst.* Ergo si uno actu furer tres ducatos spectant

stantes ad tres diversos homines, hi tres ducati erunt unum objectum, & sic erit unum numero furtum. *R. Vasq.* concedit sequelam, sed malè, uti rectè probat *Dicast. n. 244.*, quia nempe laudantur tria distincta jura, unde *n. seq.*, quamvis enim illi tres ducati sint apti esse unum objectum, dummodo ad unum pertineant, quia tunc est unum jus constans pluribus partibus ad se invicem relatis ratione ejusdem personæ, tamen quamdiu ad diversos spectant, unus non potest augere alterum, neque possunt facere unam opulentiam, neque jus ad unum potest augere jus spectans ad alterum, neque etiam illi ducati aut illa jura referuntur ad eundem sed ad diversum usum, nempe singulorum hominum, ergo quamdiu pertinent ad diversos homines, non possunt facere unum objectum.

Obji. 2. Actus unus, quo quis dat eleemosynam tribus pauperibus, non habet tres numero bonitates, ergo nec actus, quo quis vult occidere tres, habet tres malitias, ita *Suar. R. 1. cum Nav. & aliis n. ant.*, cum enim sublevet tres miseras illorum trium, sunt tria objecta, & consequenter sunt moraliter tres eleemosynæ. *R. 2.* cum *Dicast. De Pœn. n. 249.* etiam *n. conseq.*, disparitas est, quia ut actus bonus habeat bonitatem, debet intendi honestas talis virtutis, hinc bonitas actûs non multiplicatur, nisi multiplicetur honestas, quæ est objectum motivum actûs, sed ubi uno actu tribus datur eleemosyna, videtur esse honestas unica, quamvis cæteris paribus major, ergo dici potest esse unum objectum. E contra ut contrahatur malitia peccati, non est opus intendi inhonestatem, sed malitia desumi-

tur etiam per ordinem ad alia objecta vel effectus, quales sunt læsio plurium jurium, quæ quæ spectant ad diversos, non faciunt unum objectum.

154. *Inst.* Ergo qui voluisset dare eleemosynas infinitis hominibus, aut è contrà occidere infinitos homines, contraxisset bonitates vel malitias ac peccata infinita. *R.* *Disast.* n. 256. negat consequens, quia talis actus semper est inefficax, cum tunc multa objecta habent se per modum unius objecti, cum enim non intendatur re ipsa & efficaciter damnum seu effectus, non censetur distinctæ injuriæ sed una contra numerum infinitum veluti unum objectum, habens jus unicum, ut nemo tali actu inefficace circa se verberetur. Hæc responsio non placet, unde *R.* Eo modo quo cognoscit infinitos homines, tali modo etiam contrahit infinitum numerum bonitatum aut malitiarum, quia vult, quantum est de se, efficaciter levare tot miseras, aut lædere tot juræ unde cum infinitos numero homines tantum confusè cognoscat & modo finito in infinitum ita contrahit bonitates vel malitias numero confuso infinitas, id est, actu finitas, ita tamen, si singulas enumerando sint semper acceptibiles plures in infinitum.

155. *Obji.* 3. Concretum accidentale non multiplicatur nisi multiplicato subjecto seu recto, sed rectus, quem importat tam peccatum quam malitia, est actus liber, ergo non multiplicato recto, non multiplicatur peccatum vel malitia, in *Bonæspei* d. 4. n. 99. *R.* Ut concretum accidentale multiplicetur moraliter, satis est rectum multiplicari moraliter, talis autem actus quantum

vis sit physicè unus, est moraliter multiplex, ergo rectus moraliter multiplicatur.

Inst. Unius actus non datur nisi unum obiectum, ergo etiam una tantum malitia obiectiva, ergo & una tantum malitia formalis, ita *Caramuel. R.* Unius actus physicè considerati non datur nisi unicum obiectum adæquatum, sed unius actus moraliter considerati dantur plura obiecta physicè inadæquata, sed in genere moris adæquata, uti patet in uno actu habente plures specie malitias ob respectum ad obiecta specie distincta.

§. 3. Quamvis regula colligendi multiplici- 156.
tatem numericam peccatorum in uno actu ex multiplicitate obiectorum, videatur esse satis clara, tamen in particularibus materiis adhuc difficile est eam applicare, hinc *AA.*, etiam illi, qui regulam n. 151. datam nobiscum admittunt, adhuc variant in sententiis, uti constabit ex seqq. exemplis:

1. Si quis uno actu dubitet circa tres fidei articulos, aut eos neget, vel culpabiliter ignoret, *Cresp. à Borgia in selectis q. 6. n. 18.* docet esse tria peccata, ideoque putat in Confessione dicendum, dubitavi circa tres fidei articulos, quia dubitatio est ipsum peccatum, diversi autem articuli sunt diversa obiecta, cum veritas obiectiva unius non augeat veritatem alterius. Sed contradicunt *Oviedo n. 116. & Diana p. 3. t. 4. R. 165.*, quia licet una veritas obiectiva non sit major altera, tamen una falsitas obiectiva, quam hic apprehendit peccans, est major altera, ideoque unus actus potest esse falsior altero, ergo articuli vel revelationes plures, de quibus dubitat, faci-

unx in apprehensione ipsius unicum obiectum magis falsum vel magis dubium, ergo est unum obiectum, & consequenter satisfaciet dicendo, semel dubitavi in fide. Hinc etiam si quis de tribus rebus diversis interrogatus postea circa omnes uno actu juret falsò, ob rationem jam innuatam committit unum numero peccatum, ut docent *Oviedo & Diana* p. 1. t. 7. R. 40., & fatetur *Borgia* supra, quia jurat unicum obiectum falsius.

157. 2. Si quis uno actu blasphemet in tribus diversis materiis, v. g. dicendo Deum esse injustum, infidelem, ignorantem, *Ovied. & Diana* p. 3. t. 4. R. 163. dicitur esse unum peccatum, quia videtur esse unica major irreverentia: *Borgia* dicit esse tria, quia videntur esse tria obiecta, contra quæ fit irreverentia, ex eo enim, quod Deus esset injustus, non ideo esset infidelis vel contra, nec injustitia apta est augere infidelitatem, ergo sunt plura obiecta.

158. 3. Si quis uno actu oderit tres homines, *Dicasst. n. 257.* dicit esse unum peccatum, sed alii melius dicunt esse tria, quia displicent tria diversa bona: imò cum communiter odio adjunctus fit affectus mali, & hæc tria mala nunquam possint censerì unum malum, eò quòd singula afficiant diversas personas, videntur ideo saltem esse tria peccata: & hoc ipsum videtur docere *Dicasst. n. 229.*

159. 4. Si quis uno actu optet eidem quatuor diversa mala, v. g. paupertatem, infamiam, mortem, damnationem æternam, sunt quatuor peccata, etiam specie distincta, uti rectè *Molin. Suar. Con. Sylvius & alii*, si advertat specificam diversitatem illor.

illorum malorum, & nihilominus optet, unde quando *Dicast.* n. 498. dicit oppositum esse probabile, intelligendus est, si optans non apprehendat illa ut specie distincta, sed tantum velut diversa numero: imò posset esse unum numero peccatum, si illa omnia optet, apprehensa tantum in genere mali.

5. Si quis uno actu eidem personæ vellet rapere diversa Dominia, Principatus, Regna &c., putat *Dicast.* n. 234. fore plura peccata, quia licet omnia videantur spectare ad bona fortunæ, tamen non videantur unum objectum constituere, cum sint jura, obligationes & modi valde diversi gubernandi singulas communitates, & jus, obligatio vel modus gubernandi unam non possit augere jus, obligationem vel modum gubernandi alteram, neque etiam invicem commutari.

6. Si quis uno actu uni detrahat vel calumnietur in tribus diversis materiis, *Bonac. Lugo, Diana* supra, *Dicast.* n. 88. & 592., *Bonac. Spei* d. 8. n. 98. dicunt esse unum peccatum, quia illa omnia videantur posse eidem conflare unam infamiam majorem, sed *Nav. Sylvius* q. 72. a. 9. *Borgia* n. 15. probabilius dicunt esse tria, quia læduntur jura ad tres diversas famas, nam per hoc, quod quis fit laudabilis in virtute justitiæ, non fit laudabilis in virtute castitatis, & per hoc, quod sciatur esse fur, non ideo scitur, esse impudicus, sed retinet jus ad hanc famam, ergo hæc famæ sunt diversa objecta, neque magis videntur posse conflare unicam numero famam, quam tria jejunia unum jejunium, licet faciant ad majorem maccationem ejusdem corporis.

K s

7. Si quis

162. 7. Si quis uno actu eidem in eadem materia detrahat apud tres homines, multi dicunt esse unum peccatum ob unitatem personæ, cui detrahitur, & materiæ, in qua detrahitur, sed tenendum est oppositum, quia famæ illæ, quæ apud singulos tolluntur, non possunt facere unam famam majorem, nam famæ illæ sunt bonæ existimatio, quam singuli habent de tali homine, existimatio autem, quam habet unus, non potest augere existimationem, quam habet alter, neque ex eo, quod tollatur vel minuatur existimatio apud unum, tollitur aut minuitur apud alterum, sed manet jus ad famam apud hunc, ergo hæc famæ & jura ad famas non constituunt unum obiectum.

163. 8. Si quis in mortali constitutus uno actu baptizet vel absolvat tres homines, *Tann. Diana p. 1. t. 7. R. 41. & p. 5. t. 3. R. 27. Spor. De poen. n. 435. Sto2 l. 1. p. 3 n. 585.* dicunt esse unum numero peccatum, sed *Borgia n. 22.* dicit esse tria, quia sunt tria objecta, nempe tria Sacramenta, quorum singulis fit injuria vel irreverentia. Contra tamen, si quis uno actu consecret multas hostias vel ciboria, est unum peccatum, quia omnia habent se per modum unius hostiæ istius Sacrificii.

164. 9. Si quis uno actu statuat totam septimanam omittere Horas, aut non jejunare in tota Quadragesima, sunt totidem peccata, quot dies, qui sunt totidem objecta, cum officium vel jejunium unius diei non ordinetur ad officium vel jejunium alterius.

165. 10. Si quis una deliberatione omittat omnes vel plures Horas unius diei, *Tol. & alii,* quot sunt

fert ac sequitur *Busenb. relatus l. 4. n. 1101.*, dicunt esse tot peccata, quot Horæ sunt omiffæ, sed *Nav. Lugo & alii* probabiliter dicunt esse unicum, majus vel minus, prout plûs vel minûs omittitur, quia omnes Horæ referuntur ad unum officium constituendum, faciuntque unum objectum.

11. Si quis intendat per tria Festa non audire Missam, sunt tria peccata, quia sunt tria objecta, *Borgia n. 21.* Si autem Festo incidente in Dominicam non audiat Missam, *Nav. Con. & alii* dicunt esse duo peccata, sed probabilius est cum *Suar. Vasq. Sanch. Compt. d. 103. f. 4. n. 11.* esse unicum, quia est moraliter unum præceptum, conformiter ad dicta n. 137. de jejunio, adeoque est unum objectum. 166.

Q. 23. Quandoam actus physicè plures sint unum vel multiplex numero peccatum. *R. Quæ Busenb. relatus n. 146. de hoc* habet, sunt magis elucidanda. Itaque in genere dicendum est, tum actus physicè plures, esse unum numero peccatum, quando ita uniuntur, ut æstimatione prudentum censeantur una actio in genere moris; tum autem esse plura, quando non ita uniuntur: sed manet difficultas, quandoam censeri debeant ite uniri, nam sæpe sunt actus planè diversi rationis, qui tamen concurrunt ad unum peccatum; sæpe ex uno actu fiunt plures, quia fit interruptio; sæpe idem actus ex eodem impetu repetitur, neque satis sciri potest, an actus illi physicè plures, censeri debeant esse moraliter plures, an unus. Circa actus plures, qui concurrunt ad unum peccatum, serviunt seqq. Regulæ:

1. Si multi actus spectent ad eandem con- 168.
sum-

summationem peccati, & intendantur ex eodem fine principali, quamvis sint valde diversi, sunt unum numero peccatum: v. g. Titius optat scilicet mortem Caji, emit arma, aptat sclopetum, quærit Cajam, etiam per aliquot dies, inquit *Dicafl. De Poenit. d. 9. n. 73.*, tandem inventum trajicit globo & postmodum confodit gladio; hæc sunt plures physicè actiones, & diversæ rationis, sed quia sunt sibi subordinatæ in ordine ad consummandum homicidium, & ex eadem immutata voluntate tendunt in eum finem, sunt unum numero peccatum, ideoque satisfacit in Confessione Titius dicendo, occidi hominem. Similiter si Sampronius sermones turpes, oscula, tactus habuerit cum eadem muliere in ordine ad copulam ex eis secutam, sunt unum peccatum eum copula, & satisficit dicendo, semel habui illicitam copulam, nec opus addere de tactibus, osculis aut sermonibus, multò minùs de eorum numero, cum enim illa communiter soleant comitari & ex se ordinentur ad copulam, hæc intellectà satis intelliguntur, *Dicafl. n. 101.* Quòd si sequantur statim post copulam sine intentione novæ copulæ, *Nav. Lorca* & alii cum *Castrop. t. 1. d. 3. p. 1. n. 5.* putant adhuc non fore distinctum peccatum, quia erunt veluti complementum prioris copulæ, è contrà *Suar.* & alii multi dicunt fore distinctum, quia ex natura sua sunt inchoatio copulæ, ergo post copulam erunt inchoatio novæ copulæ; hanc sententiam *Averſ.* q. 72. f. 2. meritò suadet confitentibus velut tutiorem, *Dicafl.* autem n. 75. agnoscit utramque in & extrinsecè probabilem, sed pro claritate sic distinguit, si illa continuè intendantur velut

com-

complementum prioris voluptatis, sentit cum Nav., si intendantur ad novam copulam vel cum periculo pollutionis, tenet cum Suar., si ex neutro fine intendantur, sed in ipsis sistatur velut aliis voluptatibus, rectè dicit fore distinctum secundùm se peccatum. Quòd autem J. Sanch. apud Castrop. dicit adhuc fore unum peccatum, quamvis longa interruptio fuisset inter copulam & ista consequentia, admitti non debet, quia non apparet, quomodo censerì possiat complementum præcedentis, nisi statim post, quasi ex eodem imperu contingant.

2. Si plures ejusmodi actus externi per intentionem operantis ordinentur ad diversos fines malos, erunt multiplex peccatum, hinc si Titius primò voluisset tantùm vulnerare, & postea ex alia ira vel malitia occideret Cajum, essent duo peccata speciatim explicanda: si Sempronius faciens oscula & tactus noluisse copulam, quamvis hæc ob auctam libidinem postea sequeretur, deberent tactus & oscula speciatim explicari, & quidem addito eorum numero, uti & tum, si facta essent, & non esset secuta copula, quamvis fuisset intenta, quia quando vel animo vel re ipsa in illis sistitur, habeat suam in se malitiam diversam à malitia peccati ulterius consummati, uti habet communis & certa cum *Dicast. n. 76. & Less. in auct. v. Confessio, cas. 10.* Idem est, si mala voluntas fuerit retractata, & post eam reassumptam sequatur homicidium vel copula, tum enim sunt plura peccata, quia sistebatur in illa prima voluntate, nec ista prævia ampliùs referebantur ad consummationem peccati, cum quo facerent unum, hinc licet postea

stes

Rea sequatur consummatio, dicere debet, totum
 volui occidere aliquem; occidi aliquem: totum
 habui turpes tactus; habui copulam &c. *Casrop*
 p. 2. n. 2.

170. 3. Quamvis peccans ordinet plures actus ex-
 ternos ad unum finem, si tamen illi actus de se
 non spectent ad consummationem unius pecca-
 ti vel operis, sed in se fiat completi, non idcirco
 erit unum numero peccatum sed multiplex.
 hinc pollutio semper debet speciatim explicari,
 quamvis facta sit ex intentione copulæ, quia
 se non ordinatur ad copulam, sed est contra fi-
 nem copulæ, cujus finis est generatio. Similiter
 qui ex una intentione habendi centum ducatos
 centenis vicibus moraliter interruptis furatur
 etiam eidem homini ducatum, facit centum nu-
 mero peccata, quia singuli actus ex se non ordi-
 nantur ad invicem, idcircoque singuli separati, sunt
 plena consummatio externa voluntatis interne
 mortaliter peccaminosæ, unde non satisfacit
 dicendo, furatus sum centum ducatos, sed ad-
 dere debet, per centum vices. Similiter Sacer-
 dos, qui die Natalis Christi ter legens Missam
 ter communicat in mortali, ter peccat, quamvis
 Missas ordinaret ad quemcumque unum finem,
 uti rectè *Stoz* l. 1. p. 3. n. 584., quia singulæ Mis-
 sæ & Communiones sunt actus de se completi
 in ratione Sacrificii & convivii spiritualis; ubi
 contra si sumptâ hostiâ & distributâ per duas ho-
 ras communiõne sumeret reliquas particulares,
 esset unum peccatum, quia sumptio hostiæ &
 particularum pertinet ad consummationem unius
 Sacrificii, non obstante tantâ interruptione
 physicâ.

4. An ille, qui continuo tempore in mortali
 absolvit centum poenitentes, centies peccet, non
 ita est certum; negant aliqui cum *Rodrig.* apud
Escob. l. 8. n. 230., & *Lugo*, *Diana*, *Gob.* *Stoz*, *Spo-*
rer n. 435. dicunt esse saltem probabile, quod
 tantum semel peccet, quia videtur esse unum
 ministerium, hinc putant satis esse, si dicat, se-
 mel absolvi plures in mortali; sed dicendum est
 cum *Bonac. Possiv. Escob. Ovied.* n. 115. *Dicast.* à v.
 85. *Borgia* q. 6. n. 23. *Platel.* De Sacram. n. 74. to-
 ties peccare, quoties absolvit, tum quia admini-
 stratio Sacramenti toties est completa, neque
 una spectat ad alteram, tum etiam quia singulis
 Sacramentis fit gravis injuria: Et ob eandem
 rationem videtur probabilius cum *Vasq. Con. De*
Sacram. q. 64. n. 35. *Castrop.* p. 3. n. 8. *Oviedo* n.
 14. *Dicast.* De Sacram. d. 3. n. 234., quod ille qui
 continuo tempore in mortali 100 hominibus
 dat Communionem, supposito quod Commu-
 nionem distribuere in mortali sit mortale, cen-
 ties peccet mortaliter, quia singulæ Communio-
 nes sūt convivium spirituale completum respe-
 ctu singulorum, neque una harum actionum or-
 dinatur ad alteram, sed est completa ministratio
 Sacramenti: oppositam tamen sententiam, nem-
 pe esse unum numero peccatum, docent etiam
 multi, inter quos *Henriq. Fill.* *Diana*, *Merchant.*
Platel n. 73. *Busenb.* l. 6. p. 1. n. 86. referendus: &
 probabile esse agnoscit *Bosca* De Sacram. d. 1. f. 7.
 n. 175. Hoc verum est, fore unum peccatum, si
 Sacerdos eidem communicanti daret plures ho-
 stias, uti rectè *Dicast.* suprà, quia est unica Com-
 munionio.

171.

172.

173. Q. 29. Quid addendum sit circa multiplicationem numericam peccati propter interruptionem & repetitionem actuum. R. Interruptio actus interni potest contingere, vel formaliter retractando voluntatem & postea eandem resumendo, vel non retractando quidem formaliter, attamen convertendo eam ad aliquid aliud; quod fieri potest, vel deliberatè, uti si quis priùs volens furari, de hoc cogitans vadat aliud, ubi non est occasio furandi; vel indeliberatè & sine advertentia desistendo à priori voluntate, v. g. per oblivionem, ebrietatem, somnum; & hæc interruptiones quandoque multiplicant peccata, quandoque non, uti declarabitur sequentibus Regulis.

174. 1. Si voluntas fuerit retractata formaliter, & iterum resumatur, probabilius est semper esse simul plura peccata, uti tenent Nav. Stear. Bonac. Hurtad. Rhod. Castrop. tr. 2. d. 3. p. 2. n. 2. Dicass. de Poen. d. 9. n. 104., hinc Arr. & Tann. dicunt hanc sententiam esse communem, Avesa q. 71. s. 3. dicit esse prorsus certam, quamvis contradicant Gran. Haunold. Gob. Stoz. & aliqui Recentiores: Ratio nostra est, quia positâ retractatione prior actus fuit completus & terminatus, ita ut non maneat nec formaliter nec virtualiter nec habitualiter, ideoque ad novum actum requiritur planè alia libertas, deliberatio & determinatio, ergo si resumatur voluntas, non possunt censerì unus moraliter actus. Duo opponit Lugo, imprimis, quia unum peccatum est, si quis die jejunii surgens à secunda refectione, cum voluntate non amplius comedendi, statim potest redeat & iterum comedat. Deinde, quia illa multiplicatio per solam retractationem voluntatis

zatis non videtur esse moraliter discernibilis. Sed hæ rationes non urgent, nam secunda reflectio ideo est unum peccatum, quia Ecclesia tale prandium computat per modum unius comestionis, uti rectè *Herincod. 5. n. 56.*; certum est autem talem interruptionem communiter esse sufficienter & per se discernibilem, ex hoc, quod deliberatè immutetur voluntas, & quisque facilè advertat, se jam positivè nolle & postea iterum positivè velle, quid enim potest esse magis discernibile, quàm talis immutatio, cum adeo diverso tendendi modo, qui semper cadit sub actualem cognitionem & sub experimentale exercitium potentiz? Quod si defectu reflexionis aliquando non advertatur talis interruptio, aut per oblivionem excidat numerus, per accidens est, nam hoc ipsum etiam sæpè fit in discernenda specie, item in variis casibus circa numerum, uti si quis scandalizàrit aliquam multitudinem: unde sicut tum sufficit dicere, an fuerit magna vel parva multitudo, ita hìc sufficeret dicere, circiter, aut diuturnitatem temporis, quo continuati sunt illi actus.

2. Si voluntas non fuerit efficaciter retractata, 175.
manet unum numero peccatum, v. g. Cajus legit turpem librum; Titius dissuadet; audiens Cajus hæret suspensus, quid agat, sed resumptà voluntate pergit legere: hìc est unum numero peccatum, & satisfacit dicendo, semel legi librum turpem, quia voluntas non fuit absolutè & efficaciter retractata. E contra si seridè voluisset abstinere, & statim post iterum legisset, deberet dicere, bis legi, secundùm dicta n. 174.

3. Si voluntas non fuerit retractata formali. 176.

liter, sed interruptio facta sit per deliberatam conversionem ad aliquid impossibile cum prioro intento, est retractatio interpretativa, quae etiam multiplicat peccata, hoc ipso enim, quod advertenter velit aliquid aliud impossibile, censetur non velle, quod prius volebat, uti rectè *Sporer De Poen. n. 437*. Similiter dicit *Tann. d. 4. q. 2. d. 4. & Aversa q. 72. s. 2.*, quando quis semel peregit suum conatum, quamvis irritum, vel ab eodem conatu quamvis imperfecto, desistit ex tædio vel lassitudine, sine proposito ultra pergendi, ita ut jam videatur conatus ille finitus, si postea voluntatem renovet, est aliud numero peccatum, cum enim prior cum posteriore nullam habeat connexionem aut dependentiam moralem, non possunt censi unum moraliter actus; hinc, inquit *Lugo*, qui voluit hoc die occidere Cajum, si hoc die non occidat, censetur voluntas illa cum hoc die finita, quamvis expressè non retractet, ideòque si cras iterum velit, erit aliud numero peccatum. Idem dicit *Dicast. n. 73.*, si volens occidere, veniat ad locum, ubi putabat esse hostem, & quia audit procul abiisse ac post mensem rediturum, si decernat tunc occidere, est novum peccatum, quamvis prior voluntas non fuerit retractata. Idem dicit *n. 95.*, quandoque per lapsum temporis est talis dispositio, ut nunc non commoveretur ad desiderium occidendi, quamvis ipsi occurreret de eo cogitatio; tunc autem censetur esse talis dispositio, si intervenerit aliqua mutatio, v. g. si hostis interim fecerit ipsi aliquod beneficium, tunc enim virtualiter erit revocata prior voluntas occidendi, unde si renovetur, erit aliud

aliud numero peccatum: & idem est in aliis materiis.

4. Quando interruptio facta est per conversionem deliberatam vel indeliberatam ad aliquid aliud adhuc possibile cum executione prioris intenti, tunc tantum multiplicabuntur peccata, si singuli actus habeant aliquid, in quo consummentur, nec invicem sibi subordinentur, quod maximè contingit in peccatis internis, v g odiis, delectationibus morosis, quæ erunt tot numero, quoties voluntas interrupta illos actus repetet, uti rectè *Castrop.* p. 3. n. 17. & *Dicaſt.* n. 99. contra alios, tunc enim nihil habent, in quo uniantur. Notat tamen *Aversa* l. 3., si quis unico iræ impetu sæpius per repetita desideria interna optaret malum proximo, id censei unum: & idem est in aliis materiis. Addit *Dicaſt.* n. 107., si quis aliquid turpe appetens, nec cogitans abstinere ab eo affectu, casu per aliquid occurrens distrahatur, & statim redeat ad appetitionem priorem, adhuc censei unum actum, quamvis enim illi actus propriè sibi non subordinentur, tamen objectum mansit moraliter præsens. Quod si actus sibi subordinentur, vel sine notabili interruptione continuentur in aliquo opere exteriori, uti plures actus odii contra inimicum, cujus mors quæritur per aliquod medium externum, hi omnes sunt unum peccatum, secundum dicta n. 168., quia moraliter uniantur, partim in illa voluntate occidendi, partim in illo uno medio externo, quo intenditur mors, & tunc actus alius, quo renovatur propositum, veluti naturaliter suboritur ex priori actu facitque moraliter unum cum illo.

L. 2

5. Quam-

178. 5. Quamvis actus tales sint sibi subordinati & continentur in aliquo medio seu opere externo, tamen si inter unum & alterum intercedat nimis magna mora temporis, non manebit unus moraliter actus, uti habet communis contra Tamò. De Confes. l. 2. c. 1. n. 32., ubi cum *Disast.* n. 65. & aliis docet, quantumcunque sit magna interruptio, non multiplicari peccata, nisi firmi adfuerit retractatio prioris voluntatis, sed hoc communiter & meritò rejicitur ab aliis. Quamvis autem hæc mora esse debeat, ut censentur plura peccata, non potest unâ regulâ definiri, aliqui nimis laxè extendunt ad septimanas, menses & annos; alii nimis rigidè contrahunt ad diem & horas, verùm relinquendum est iudicio prudenti, habitâ reflexione ad intensiorem actus antecedentis, qui imperabat executionem; Item ad naturam occupationis, quæ animum aliò abstrahit, denique ad alias circumstantias, quæ dici possent priorem actum quasi abolere: optimum erit, quod suadet *Aversa* cum aliis communiter, ut poenitens explicet moram temporis & consuetudinem sæpe vel non sæpe repetendi tales actus per diem aut septimanam.

179. 6. Qui ex eodem impetu & deliberatione statim repetit actum, v. g. qui sæpius alterum percutit, convitiatur, blasphematur, pejerat, detrahit, si in eadem maneat materia, secundùm *Castrop.* n. 5. *Disast.* n. 77. aliosque multos & graves AA. committit unum numero peccatum, qui censetur idem actus repeti: idem est, si quis continuè pluries osculetur eandem puellam, uti habet *Aversa*: item si quis, postquam dixit contumelias & ob aliquid occurrens intermiscuit ali-

qua alia verba, si in eodem congressu reperat easdem contumelias, uti habet *Dicast.* n. 107. Item si quis ex uno gulæ impetu die verito per tempus unius prandii pluries carnes etiam diversas comedat, uti notant *Lugo, Gob. Stoz* l. 1. p. 3. n. 574. Similiter quando quis statuit furari plures pannos ex una officina, quos omnes quasi unâ vice apprehendit, hoc ipso quod invadat officinam, & possit tollere, quos volet, quamvis totâ nocte efferat per repetitos actus, quia nempe unâ vice tollere non potest, est unum peccatum, quia est una apprehensio, cui subordinantur & deserviunt plures actiones intra breve tempus repetitz. E contra si quis ex eodem impetu per repetitas actiones infirat diversa vulnera, dicat diversa convitia aut blasphemias, aut in diversis materiis pejeret aut detrahat, communis sententia est, inquit *Castrop.* n. 6., esse plura peccata, probabile tamen putat ipse cum *Bonac.* esse unicum; quid autem probabilius dicatur, colligi potest ex sententis relatis à n. 156. Dicendum verò est absolutè contra aliquos apud *Mendo* diff. 2. n. 2. fore duo peccata, si quis ex eodem impetu & deliberatione haberet duas cum eadem copulas sibi succedentes, quia talia, si semel sint facta, ob specialem suam conditionem non censentur unquam eadem repeti, nec simul facere unum.

Q. 30. Quando nam peccatum omissionis numero 180. multiplicetur. R. Decebunt exempla, unum de omissione Missæ, alterum de omissione restitutionis, quæ facile applicabuntur ad alias materias.

§. 1. Qui pridie Festi decrevit non audire Mis-

lam in Festo, toties peccat, quoties cum morali
 interruptione repetit hoc propositum ante Fe-
 stum, quia ante hunc diem nihil est, in quo voli-
 tiones illæ possent continuari aut dici moraliter
 unum, necdum enim est ommissio Missæ, quæ tunc
 necdum præcepta est, & tantum ponitur causa
 remota illius omissionis, uti habet S. Th. 2. 2. q.
 79. a. 3. ad 3. Si autem ipso die festo primò ma-
 nè decernat non audire Missam, quam per totum
 manè audire possit, & sæpe ad meridiem usque
 repetat hanc volitionem, *Oriedo Controv.* 5. a. n.
 110. dicit fore unum peccatum, qualiscumque
 fuerit interruptio volitionum, dummodo inte-
 rim non retractarit voluntatem, quia à primo
 manè incepit exterius peccare per omissionem
 Missæ tunc debitæ, uti habet S. Thom. supra, &
 hæc una ommissio quasi cõtinuè producitur usque
 ad ultimum tempus, non enim ideo præcisè pec-
 cat, quia eam non audit ultimo tempore, sed
 quia eam toto manè non audit. E contra *Vasq. de*
Castrop t. 2. d. 3. p. 3. n. 17. probabilius putat
 tunc tantum fore unum peccatum, si ommissio
 fuerit decreta ex intentione unius operis incom-
 possibilis cum Missa, & toto manè continuati,
 quale posset esse studium, tunc enim omnes vo-
 litiones, quæ renovantur, sufficienter uniantur
 in uno illo opere, tanquam medio, per quod ex-
 cluditur Missa: si autem non fuerit intentum vel
 continuatum tale unum opus, toties peccatur
 quoties cum interruptione morali renovantur
 illæ volitiones, quæ hæc non sunt unum, neque
 inter se, uti patet, neque in omissione Missæ
 quæ toties definit esse voluntaria, quoties inter-
 sedit interruptio prioris voluntatis omittendæ

& de hac est loquendum, uti suprà locuti sumus de multiplicatione numerica peccati commissionis, unde inquit *Compt. d. 102. f. 8. n. 4.*, si priùs volens omittere indormiisset, & experretus iterum vellet omittere, essent duo peccata.

§. 2. Qui rem ablatam pergit injustè retinere, 181.
multiplicat numerum peccati, imprimis si priùs voluit restituere, & postea iterum non velit, aut datà opportunitate non restituat. Deinde quoties renovat voluntatem non restituendi, cum tali deliberatione animi, ut quamvis antehac noluisset non restituere, jam nollet, uti notant *Oviedo n. 112. & Dianap. 2. t. 16. R. 25.* Addit *Castrop. n. 2.* si priùs non potens restituere, & postea rerum potens non restituat, quia per impotentiam discontinuata fuit prior voluntas, cum retentio tunc non esset peccaminosa, ut antea; quod etiam affirmat, si non amplius cogitavit de retentione, & diu post recordans pergat retinere, intermedio enim tempore retentio non erat actualiter voluntaria, neque prior voluntas continuabatur in aliquo effectu, qui esset causa illius retentionis, ergo cum de novo fiat voluntaria, de novo fit peccatum. Putant etiam *Suar. Mol. Disc. De Justit. l. 2. t. 2. d. 1. n. 67.* peccatum non restitutionis multiplicari numero per interruptionem somni, aut etiam omnimodæ distractionis, quia tunc nihil manet exterius, in quo continuetur, cum omissio nihil sit, verùm contradicunt alii cum *Lugo De Poen. d. 16. n. 548.* docentes posse esse, per se loquendo, unicum peccatum, quamvis per plures annos non restituat: si tamen sit obligatio confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, poterit ratio

longæ durationis esse obligatio addendi tempus injustæ retentionis. Et idem dicendum est in aliis materiis, quandoque negligitur impletio alicujus, ad quod est obligatio, sive ex præcepto, uti ad Confessionem vel Communionem annuam, sive ex voto.

182. Pro praxi circa Confessionem peccatorum quoad numerum, plura addeatur l. 6. p. 2. à n. 922. & 936. nam ex hæcenus dictis de distinctione specifica & numerica, satis apparet in his plus esse tribuendum judicio naturali, item usui fidelium ac sensui communi prudentum, quam scrupulosæ considerationi scholasticorum, ut etiam advertit *Haunold. n. 419.*

C A P U T II.

De peccatis in specie, mortali & veniali.

D U B I U M I.

Quid sit peccatum mortale & veniale.

183. **R**esp. I. Mortale est, quod ob sui gravitatem, gratiam & amicitiam cum Deo solvit, peccatum namque æternam meretur. Dicitur, *mortale*, quia spiritualis vitæ principium, gratiam scilicet habitualem tollit, & mortem animæ affert. Veniale est, quod ob suam levitatem gratiam & amicitiam non tollit, etsi fervorem charitatis minuat, & temporalem pœnam mereatur. Dicitur *veniale*; quia salvo vitæ spiritualis principio, scilicet gratiâ, languorem animæ facile curabilem infert, veniamque facile consequitur.

Resp.